

Onder Weg

Inspiratie
voor
reisgenoten

'Ik verstop me liever'

THEMA: ECHT EN KWETSBAAR ZIJN IN DE KERK

12 **BERT BAKKER** ANDEREN TEVOORSCHIJN LUISTEREN > 16 **TIPS** HOE GA JE OPEN HET GELOOFSGESPREK AAN? > 20 **TRADITIE** DE KERK HEEFT GELOOFSLEER NODIG > 24 **MISSIONAIR** ARGUMENTEREN WERKT NIET

08 OPINIE

Echt zijn in de kerk: een utopie?

'Op elke plek waar ik ben gaan wonen, stortte ik me op een kring of miniwijk, vanuit het geloof dat het toch mogelijk moest zijn: een plek vinden waar je echt kunt zijn, waar je geborgenheid en verbondenheid ervaart door eerlijk en kwetsbaar contact', schrijft Philip Troost. 'Iets in mij bleef hardnekkig geloven dat als er ergens zo'n plek zou bestaan, dat dat in de kerk moest zijn. Een jaar geleden deed ik iets wat tegen alles in mij indruiste: ik stapte uit de kring. Mijn hardnekkige geloof dat het toch moest kunnen heeft het uiteindelijk niet gehouden.'

12 INTERVIEW

Bert Bakker: 'Je moet risico's durven nemen'

Anderen tevoorschijn luisteren, is dat niet wat je graag zou willen in de kerk? Of zelf tevoorschijn geluisterd worden? Bert Bakker (PKN) houdt zich regelmatig met die vraag bezig als pastor, trainer, coach en adviseur bij verandervraagstukken. 'Kerkenraden die hieraan willen werken, doen er goed aan te beseffen dat het om een cultuurverandering gaat. Dit is geen kleine aanpassing.'

20 OPINIE

De kerk van morgen heeft geloofsleer nodig

In onze kerken lijkt de aandacht voor de kerkelijke leertraditie te zijn weggezakt. Gesprekken en debatten over de leer van de kerk zijn opgeborgen in een stoffige kast ergens in een hoek waar niemand er last van heeft. Maar zonder goede oriëntatie op het verleden kan het geloof geen kracht zijn in ons leven, zo betoogt Bob Wielenga.

28 JEUGDWERK

Wie niets betaalt, is zelf het product

92 procent van de jongeren tussen de 10 en 18 jaar heeft een mobieltje, voor hen is de onlinewereld niet meer gescheiden van de echte wereld. Het is daarom van belang dat jongeren zich bewust zijn van de prijs van het internet. De kunst is om jongeren te helpen hun tijd en de belangstelling voor hun vrienden niet te laten bepalen door Instagram of Facebook, maar door henzelf.

24 MISSIONAIR

Argumenteren werkt niet

In onze tijd zijn het niet de feiten en argumenten die grote invloed hebben of bewijs leveren, maar dat wat andere mensen vinden. De ervaringen en meningen van anderen zijn in deze tijd de meest dominante beïnvloedingsmechanismen. Probeer dus niet mensen rationeel te overtuigen dat God bestaat, maar vertel over je ervaringen met Hem.

30 WANDELEN MET GOD

'Heer, help en troost hen'

Bidden is volgens Jeroen Sytsma mooi en moeilijk. Het is heerlijk om welkom te zijn, gehoord te worden, je hart uit te kunnen storten. Het is goddelijke ironie dat je kunt bidden voor de bekering van IS-aanhangers, zonder dat zij je kunnen tegenhouden. Tegelijk roept bidden vragen op, bijvoorbeeld als je bidt voor vervolgde christenen.

16 TOERUSTING

Openheid en echtheid in de praktijk

Hoe ga je open, eerlijk en echt met elkaar het geloofsgesprek aan? Het vraagt om een gesprekstijl waar veel kringen, miniwijken en huisgroepen niet aan gewend zijn, schrijft Moniek Mol. Ze geeft praktische tips om hen op weg te helpen.

EN VERDER:

- 04 Nieuws
- 05 In beeld
- 06 Praktijklokaal
- 14 Redactioneel
- 19 Nieuws
- 19 Colofon
- 22 Woordzoeker
- 24 Column Joost Smit
- 26 Stimulans
- 31 Column Esther de Hek

(beeld voorkant Comanicu Dan/Shutterstock)

Maskers

Je doet een lief-en-leedronkje in je gemeentekring en komt bij het stel dat grote zorgen heeft over hun twee volwassen zonen. Toch zegt de man: 'Niks te melden vanavond. Het gaat bij ons prima, hoor.' Je weet dat dat niet klopt, maar wat doe je?

Je deelt op huisbezoek je zorgen: de barrière in het contact met één van je kinderen en hoe dat je sloopt. De ouderling luistert, geeft advies, maar komt er in de jaren daarna niet meer op terug.

De dominee bidt op jouw verzoek voor je verdriet, omdat je zoon gaat scheiden. Na de dienst spreekt een vrouw je aan. Ze voelt zich door jouw openheid gestimuleerd om open te zijn over haar verdriet: haar zoon is lang geleden gescheiden en het contact met de kleinkinderen is moeizaam. Veel andere gemeenteleden lopen langs je heen en zeggen niets. Dan niet en later ook niet.

Zomaar wat ervaringen in de kerk. Herkenbaar? De christelijke band Casting Crowns zingt over de maskers die we in de kerk dragen. We bouwen een muur om onze zwakte en verbergen onze pijn achter een glimlach. 'Ben ik dan echt de enige hier in de kerk die struikelt, faalt? (...) Waar zijn al die anderen met hun gebroken harten?' Echt en kwetsbaar zijn in de kerk: daarover gaat het in deze *OnderWeg*. Het moet kunnen om 'onze verstopte te verlaten', blijft Philip Troost tegen de klippen op geloven. Het kan 'als Christus onze kleding is'.

Bert Bakker zet in op luisteren: de ander 'tevoorschijn luisteren' en 'luisteren als gastvrouw'. 'Je komt niet direct met jouw verhaal en je vraagt niet allereerst naar wat jij graag wilt weten. Zo maak je ruimte voor de ander om te vertellen wat hij kwijt wil.'

Moniek Mol geeft tot slot praktische tips voor kringgesprekken waarin alle meningen, oordelen, aannames en adviezen worden thuisgelaten.

Ik hoop vurig dat onze gemeenten oefenplekken worden in eerlijk en kwetsbaar met elkaar omgaan. Want 'zonder echtheid is de kerk de kerk niet'.

Ad de Boer (NGK),
hoofdredacteur *OnderWeg*

(familieberichten)

*In Christus rechtvaardig voor God en erfgenaam van het eeuwige leven
Zondag 23*

In dit vaste vertrouwen heeft de HERE tot zich genomen mijn lieve vrouw, onze zorgzame moeder en oma

Margaretha Adriana Maria de Groot-Barneveld

Lid in de orde van Oranje-Nassau

Kampen, 11 september 1937

Lochem, 24 augustus 2016

K.H. de Groot

Jan-Michiel en Renny de Groot-Scheltens
Klaas-Jan en Janneke
Anne-Mary
Charlotte

Henk-Peter de Groot
Adriaan
Esther en Alireza
Daniëlle en Stephan

Dieuwke en Douwe Biesma-de Groot
Hedde
Jauke
Nanske

Petra en Embert Messelink-de Groot
Maaïke
Elco
Harmen

Correspondentieadres: Heggerank 163, 7242 MJ Lochem

De begrafenis heeft inmiddels plaatsgevonden

Nieuws

Stroom Amsterdam zelfstandig buiten GKv

Stroom Amsterdam, tot voor kort een dochterkerk van de Oosterparkkerk (GKv), is een zelfstandige gemeente geworden. Stroom is ontstaan uit een in 2001 gestart missionair gemeentes-tichtingsproject in Amsterdam, dat geestelijk en financieel door de landelijke GKv is ondersteund. In 2012 leidden plannen voor verzelf-standiging van Stroom binnen het GKv-kerkverband tot discussies bij de classis Amsterdam-Leiden, die geconfronteerd werd met een protest van 43 GKv-predikanten tegen de instituering. Aanleiding voor de discussie was het feit dat vrouwen leidinggevende posities vervullen bij Stroom en dat er afstand genomen wordt van de belijdenisgeschriften, onder meer op het punt van de doop. De discussie leidde tot het intrekken van het institueringsverzoek. Sinds 1 januari jongstleden is Stroom formeel een zelfstandige gemeente buiten de GKv en op 10 juli is het leiderschapsteam van Stroom door de kerkenraad van de Oosterparkkerk ingezegend en is in de woorden van voorganger Martijn Horsman 'aan de ambtsdra-gers van Stroom de bediening van het evangelie toevertrouwd'. In de komende tijd gaat Stroom onderzoeken hoe men de relatie met de Oosterparkkerk en de GKv-classis wil vormgeven. Er wordt ook gewerkt aan verzelfstandiging van twee andere gemeentes-tichtingsprojecten in Amsterdam – Kleiklooster en Popupkerk – per eind 2016.

25ste gebedsbijeenkomst Gereformeerd Appèl

Op 30 september wordt in De Lichtkring in Amersfoort vanaf 20.00 uur de 25ste gebedsbijeenkomst van het Gereformeerd Appèl ge-houden. Ds. Klaas de Vries (GKv), dr. Arnold Huijgen (CGK) en ds. Martin van der Klis (NGK) geven toespraken en gaan voor in het gebed om eenheid.

Het Gereformeerd Appèl is een beweging die zich richt op het gebed om kerkelijke eenheid, vooral tussen GKv, CGK en NGK. Nu er plaatselijk steeds meer contacten zijn tussen deze kerken en er ook sprake is van toenadering tot andere kerken, zal het Appèl zijn acti-viteiten in de huidige vorm niet voortzetten, maar zich bezinnen op zijn toekomst. Meer informatie: www.gereformeerdappel.nl.

(advertentie)

Wat is jouw plaats in de kerk?

Tijdens de ontwikkeling van Kerk op Straat ontstond een visie over het functioneren van een gemeente. Die visie is terecht gekomen in een werkboek: 'Wat is jouw plaats in de kerk?'

Om te ontdekken hoe God mensen gebruikt, is aansluiting bij het karakter van iemand essentieel. Het karakter van iemand bepaalt de plaats en de manier waarop God iemand wil inzetten als discipel.

Nodig ds. Gerard Vrooland uit voor een introductiemiddag of -avond over dit onderwerp of organiseer een cursus van negen avonden over deze materie.

Ook het werkboek is beschikbaar. Zie www.pand33.nl
Interesse? Bel 0184-413081 of mail g.vrooland@xs4all.nl

Een werkboek vanuit
Kerk op Straat

In beeld: Hendrine Horden-Verkade

Leeftijd: 54

Woonplaats: Leerdam

Kerkelijke gemeente: NGK Leerdam

Gezinsomstandigheden: getrouwd, twee kinderen, één kleinkind

Werk: zelfstandig kerkelijk werker (Entrance2Freedom.nl), hoofdzakelijk werkzaam voor Kerken met Stip in het justitiepastoraat

>> In deze harde, rauwe wereld wil ik laten zien dat God van mensen houdt <<

1. Op wat voor manier heeft jouw geloof je leven veranderd?

Al jong heb ik ervaren dat geloven in God betekent dat ik op Hem kan vertrouwen. God is *in control* en dat geeft rust. Dat vertrouwen en die rust groeien nog steeds.

2. Wat doe je om gelukkig te zijn?

Genieten van heel veel mooie mensen en situaties die op mijn pad komen. Mijn geluksgevoel is vooral verbazing over hoe God in mijn leven werkt en hoe Hij in alles zorgt.

3. Welke Bijbeltekst is jou het meest dierbaar en waarom?

Er staan veel dierbare teksten ingekleurd in mijn Bijbel en dat worden er steeds meer. Bij mijn belijdenis kreeg ik twee teksten mee: 'Dan zal ieder die de naam van de Heer aanroept worden gered' (Handelingen 2:21), en: 'Wij hebben niet de geest van de wereld ontvangen, maar de Geest die van God komt, opdat wij zouden weten wat God ons in zijn goedheid heeft geschonken' (1 Korintiërs 2:12). Die twee teksten zie ik wel als de rode draad in mijn leven.

4. Welk voorwerp zegt het meeste over wie jij bent?

Ik zou het echt niet weten. Een voorwerp leeft niet en ik leef wel degelijk.

5. Wat is je mooiste ervaring in de kerk?

Vooraf tijdens de kerkdiensten in de gevangenis ervaar ik dat God voelbaar aanwezig is. Het

is bijzonder om op die plekken, waar we heel eenvoudig bij elkaar komen rondom Gods Woord, geloofsgesprekken te hebben, de Bijbel te lezen en te bidden met elkaar.

6. Hoe ziet jouw kerk van de toekomst er uit?

De kerk heeft volgens mij toekomst als we als kerken op plekken zijn waar we de liefde van Jezus zichtbaar kunnen maken. En omdat er buiten de kerkmuren veel mensen zijn die God niet kennen, hoop ik dat we ons daar meer zullen laten zien en dat we leren wat mensen nodig hebben. Niet met als doel om de kerken weer vol te krijgen op zondag, maar om de kerk buiten de kerkmuren te laten groeien. Ik zie in de Bijbel Jezus dat ook

doen. In de synagoge geeft Hij onderwijs, en vervolgens zoekt Hij de mensen op en heeft Hij oog voor persoonlijke noden en behoeftes. Soms is dan een kritisch woord nodig, maar veel vaker bewogenheid en gevende liefde.

7. Waar kunnen ze je voor wakker maken?

Wakker worden is voor mij wel een lastig dingetje, hoor, dus deze vraag sla ik liever over.

8. Wat wil jij aan andere mensen geven?

Ieder mens verdient een nieuwe kans. In deze harde, rauwe wereld wil ik laten zien dat God van mensen houdt. Dat gaat met vallen en opstaan, maar soms lukt het en dat geeft moed om door te gaan.

Steeds meer gemeenten werken aan muziekprofiel

Liedboek 1973 en 2013, Gereformeerd Kerkboek, Evangelische Liedbundel, Zingend Geloven, Johannes de Heer, Opwekking, Taizé, ... Er is een breed aanbod aan liederen die in de kerkdiensten gezongen kunnen worden. Gemeenten maken daarin verschillende keuzes. In het verleden kende de GKv door de synode vastgestelde lijsten van wat wel en niet mocht worden gezongen, maar dat is verleden tijd. Om te bereiken dat er in elk geval doordachte keuzes worden gemaakt, adviseert de GKv-synode om als gemeente een muziekprofiel vast te stellen. Het begrip wijst twee kanten op. Een muziekprofiel kan beschrijven wat je wel en niet doet in de eredienst; daarnaast kan het ook weergeven wat je beleid daarbij is en welke criteria je hanteert. Of de te zingen liederen in overeenstemming zijn met de Bijbel is daarbij het eerste uitgangspunt. Hiermee wordt de verantwoordelijkheid voor het gebruik van liederen in de dienst teruggelegd bij de kerkenraad.

>> *De gemeente wordt ingeschakeld om over het profiel mee te denken* <<

De GKv Hengelo is bezig met zo'n muziekprofiel. 'Een muziekprofiel geeft een handvat om te kiezen uit het grote en diverse aanbod van liederen', aldus de informatie aan de gemeente. 'Verder geeft het richting aan de vragen wat er wordt gezongen, hoe dat wordt gedaan, wie liederen kiest en hoe de samenzang wordt begeleid.' Een eerste versie van het muziekprofiel is aanvaard. Het profiel sluit aan bij de bestaande situatie, waarin al uit diverse bundels gezongen werd. Apart aandachtspunt voor Hengelo is de

Er is een breed aanbod aan liederen die in de kerkdiensten gezongen kunnen worden. (beeld Freek Visser)

groeïende samenwerking met de NGK/CGK-gemeente in die plaats. Afstemming met de ideeën die daar leven is daarom nodig.

De GKv Vlaardingen heeft al een muziekprofiel vastgesteld. Daaruit komt een lijst met liederen voor gebruik in de dienst voort, die op de eigen website publiek is gemaakt: ook handig voor gastpredikanten. De lijst is overigens niet statisch, maar kan aangevuld worden. In beide plaatsen wordt de gemeente ingeschakeld om over het profiel mee te denken. De GKv Brunssum is hier al langer mee bezig. De gemeente kent een liedcommissie die liederen selecteert, die vervolgens door het gemeentekoor worden geïntroduceerd. De commissie let ook op het belang van de jongeren en kijkt bijvoorbeeld naar psalmen die op een andere melodie gezongen kunnen worden.

In samenwerkingsgemeenten met CGK of NGK speelt het profiel op een andere manier een rol. De CGKv Surhuisterveen meldt bijvoorbeeld aan de gastpredikanten: 'U bent vrij om liederen te kiezen

waarvan u meent dat ze Schriftuurlijk en confessioneel verantwoord zijn (voor CGK-predikanten: dat is de ruimte van art. 69 van de kerkorde in de jongste lezing). Als regel zingen we uit het Liedboek (1973) en het Gereformeerd Kerkboek. Er kan dus ook gekozen worden uit andere bundels, bijvoorbeeld de bundel met Opwekkingsliederen.'

Binnen veel kerken wordt een muziekprofiel gehanteerd in de beschrijvende zin van het woord. Zo plaatste de NGK Voorthuizen-Barneveld bijvoorbeeld begin 2016 op het intranet een update van de liederen waaruit geput kan worden tijdens de eredienst. Er is ruimte voor de introductie van nieuwe liederen. Gelet wordt op een evenwicht tussen psalmen, gezangen en andere liederen.

Webtips

www.steunpuntliturgie.gkv.nl/liederen
www.de-fontein.com/over/muziekprofiel

Roken op het kerkplein?

Niet overal zal men, zoals in de GKv Assen-Marsdijk, bang zijn voor smeltgaten in het laaggelegen kunststof kerkdak bij het kerkplein. Maar of je na de kerkdienst de voor sommigen verlossende peuk kunt aansteken zodra je het gebouw verlaten hebt, is ook elders een punt van bespreking. De GKv Zoetermeer signaleert dat mensen in de zomer langer buiten blijven staan om met elkaar te praten. Prima uiteraard, maar de regel is dat er op het kerkplein niet gerookt wordt, en ook niet op het trottoir of de straat: 'Laten we niet vergeten dat er gemeenteleden zijn die lichamelijke ongemakken krijgen wanneer ze rook (moeten) inademen. Kerkgang wordt dan belemmerd. Dat willen we toch niet? Bovendien zijn we door in het openbaar te roken een slecht voorbeeld voor de jonge gemeenteleden.' Er is, voor wie het niet laten kan, een aparte rookplek aangewezen.

'Door in het openbaar te roken zijn we een slecht voorbeeld voor de jonge gemeenteleden.'
(beeld PublicDomainPictures)

'Het doet wat met je als hoort dat bij een zuster of broeder kanker of een andere ernstige ziekte is geconstateerd.' (beeld Biker_becca/Pixabay)

NGK Enschede: bidden voor zieken

De NGK Enschede had recent te maken met een groot aantal ernstig zieke gemeenteleden. Dat was aanleiding om een aparte gebiedssamenkomst te beleggen, waarin gezongen en gebeden werd. Veel gemeenteleden, jong en oud, waren aanwezig om mee te bidden. Uit de terugblik: 'Want het doet wat met je als hoort dat bij een zuster of broeder kanker of een andere ernstige ziekte is geconstateerd. Dat er operaties en chemotherapie in het verschiet liggen. In de hoop op genezing of om het ziekteproces af te remmen. Veel gemeenteleden zijn er bij en op betrokken. Het houdt hen bezig. En wat kun je dan beter doen dan samen en voor elkaar bidden?' Ouderlingen en pastoraal bezoekers deden mee in de gebeden en ook veel gemeenteleden vonden de vrijmoedigheid om zelf een gebed uit te spreken. Er was ruimte om verdriet en dankbaarheid met elkaar te delen en als kwetsbare mensen bij God te schuilen. Op een andere manier is de CGKv Woerden bezig met de zieken. Op verzoek

van één van hun gemeenteleden is ziekenzalving toegepast, overigens een in de gemeente al bestaand gebruik. De predikant, wijkouderling en wijkdiaken waren bij het betreffende gezin aanwe-

>> Veel gemeenteleden vonden de vrijmoedigheid om zelf een gebed uit te spreken <<

zig. Daarbij is een gewijde sfeer van belang: 'We spreken met elkaar over haar vraag, lezen uit de Bijbel, houden een meditatie, zingen met elkaar en gaan dan in gebed voor en met de zuster die erom vroeg.' Tijdens dit gebed vond de zalving plaats. Bemoediging was het doel; genezing werd, in de woorden van de zuster, aan 'Gods perfecte timing' overgelaten.

Echt zijn in de kerk: een utopie?

Op elke plek waar ik ben gaan wonen, stortte ik me op een kring of miniwijk, vanuit het geloof dat het toch mogelijk moest zijn: een plek vinden waar je echt kunt zijn, waar je geborgenheid en verbondenheid ervaart door eerlijk en kwetsbaar contact, waar je terecht kunt met jezelf. Iets in mij bleef hardnekkig geloven dat als er ergens zo'n plek zou bestaan, dat dat in de kerk moest zijn. Een jaar geleden deed ik iets wat tegen alles in mij indruiste: ik stapte uit de kring. Mijn hardnekkige geloof dat het toch moest kunnen heeft het uiteindelijk niet gehouden.

tekst **Philip Troost** beeld **pathdoc/Shutterstock**

Ik heb niets tegen de mensen uit mijn ex-kring. Ik hou van ze, voel zelfs meer verbondenheid met hen sinds ik eruit gestapt ben. Binnen een week zijn ze allemaal langs geweest en ik heb me begrepen gevoeld. Kennelijk moest ik daar eerst voor vertrekken.

Een BBQ of een nieuwjaarsborrel, ik ben erbij. Maar op kringavonden kom ik niet meer. Ik ben te vaak met mijn kwetsbaarheid gekomen om vervolgens alleen achter te blijven. Ik heb te vaak geprobeerd het meer persoonlijk en eerlijk te maken, om steeds weer te merken dat het gewoon niet kan. Ik weet wel dat er kringen zijn waar mooie dingen gebeuren, maar mijn ervaring is dat er al gauw ontwijkende

en terugtrekkende bewegingen komen wanneer ik het gesprek probeer te verdiepen.

Misschien doe ik het onhandig. Misschien vraag ik te veel van mensen. Tegelijkertijd is het als therapeut en pastor mijn vak om af te stemmen op de ander en zorgvuldig te zijn in het contact. Ik knap niet af op mensen die bang zijn, die het spannend vinden om met hun kwetsbaarheid te komen of die het moeilijk vinden om over hun gevoelens te praten. Ik wil de lat niet extra hoog leggen. Ik wil wél het minimum waarop ik mag rekenen in de kerk: de bereidheid om aanspreekbaar te zijn en elkaars hart te zoeken in de dingen waar het echt om gaat.

Baby

Wat bedoelen we eigenlijk met het woordje 'echt'? Ik ijk dit woord graag aan wat Paulus zegt, dat de liefde zich niet verheugt over het onrecht, maar vreugde vindt in de waarheid (1 Korintiërs 13:6). Recht en onrecht gaan over onderlinge verhoudingen en dan betekent waarheid eerlijkheid. Ik ben echt als ik eerlijk ben over de werkelijkheid zoals die is, zonder die te vertekenen, te relativiseren, te negeren, op te poetsen of vaag te houden. Wanneer ik de eerlijke waarheid over hoe het echt is op afstand houd, doe ik onrecht aan mezelf en aan de ander.

Het geeft te denken dat mensen die echt zijn vaak opvallen. We zeggen dan: 'Die

persoon is zo authentiek.' Authentiek betekent: oorspronkelijk, overeenstemmend met het origineel. Psychologisch gezien kun je stellen dat we echter zijn naarmate we meer gaan leven zoals we oorspronkelijk waren. Aan het begin van de rit. Toen we ons nog niet gedroegen. Toen we onszelf nog niet zaten waar te nemen en van alles van onszelf en de wereld vonden. Toen we nog niet bezig waren met wat een ander van ons zou denken of met ons zou kunnen doen. Als baby kwamen we ter wereld met onze behoeften en gevoelens, met de eerlijke waarheid van hoe het was. Ongegeneerd en ongeremd konden we ons uiten. Deze onbevangenheid en onschuld zijn we natuurlijk allemaal min of meer kwijtgeraakt. En om in deze wereld te leven moet je je ook tot op zekere hoogte weten te gedragen. Maar het zijn juist diegenen die zich vrij uiten en zich niet zo laten tegenhouden door

de risico's daarvan die we bewonderen als authentieke mensen.

Authentieke mensen vallen op, omdat de meesten van ons zich laten leiden door het vermijden van risico. Zo hebben we dat geleerd, als peuter en kleuter, als kind en tiener. In onze afhankelijkheid van de grote mensen hadden we geen keus. Je kon je maar beter gedragen en aanpassen.

Het punt is dat we daarmee doorgedaan zijn toen we al lang volwassen waren.

Het kwetsbare deel van onze waarheid – wat we voelen, wat we nodig hebben, hoe klein ons hartje is, waar we bang voor zijn – verstoppen we.

We lachen eroverheen, we houden ons flink, we houden ons op de vlakte en vul het maar aan met manieren om het veilig en comfortabel te houden. Onze kwetsbaarheid schermen we af, verhullen we, overschreeuwen we. Maar dan zijn we dus niet echt. En zonder echtheid

raakt contact het hart niet en ervaren we geen verbondenheid. Dan blijft het koud in de kerk of in de kring.

Dierenvellen

Over het ontstaan van deze verstoptcultuur lees ik in Genesis 3. Na de zondeval wordt de mens overvallen door gevoelens van schaamte en angst. Waar naaktheid eerst de normaalste zaak van de wereld was, is het nu opeens gekoppeld aan onveiligheid. Naaktheid gaat daarbij niet alleen over geen kleren dragen, maar is ook een beeld voor transparantie, dat je je buitenkant niet gebruikt om je binnenkant te verhullen. Die transparantie is in één klap de wereld uit geholpen. Je voelt aan alles dat je in je naakte kwetsbaarheid niet aanvaardbaar bent. De angst krijgt je in de greep: angst voor het oordeel en de afwijzing. Van mens tot mens en van mens tot God. We mijden ogen die ons willen zien, ogen die ons zoeken.

>> Een BBQ of een nieuwjaarsborrel, ik ben erbij. Maar op kringavonden kom ik niet meer <<

Elkaars ogen, Gods ogen.

Laat duidelijk zijn: echtheid in de kerk gaat niet over maximale openheid, over altijd overal met alles komen. In Genesis 3 lezen we ook dat God kleren maakt van dierenvellen. Gods reactie is niet: jullie moeten weer gewoon in alle naaktheid met elkaar omgaan, want dat was mijn bedoeling. Het is weliswaar nog steeds de bedoeling, maar het kan niet meer. Nu de mens het kwaad macht gegeven heeft, is volledige transparan-

>> Ik geloof dat we dankzij die dierenvellen van Adam en Eva onze verstopplek kunnen verlaten <<

tie niet meer haalbaar. We zijn niet veilig bij elkaar. En ook niet bij onszelf trouwens, met al die zelfbeschuldiging en zelfafwijzing. Met je naakte waarheid komen is niet te doen als overal oordeel en risico in de lucht hangt, om je heen en in jezelf.

Bekleed

Het kan dus niet meer. En ik maar denken: het moet toch kunnen. Dit is precies het spanningsveld waarin we leven. Gezien de onveiligheid tussen mensen is het inderdaad onmogelijk om tevoorschijn te komen met je naakte kwetsbaarheid. Maar tegelijk heb ik het hardnekkige geloof – dat soms echt onderuit gaat – dat het tóch moet kunnen. Ik geloof dat we dankzij die dierenvellen van Adam en Eva onze verstopplek kunnen verlaten. Als je bedenkt dat voor deze kleren misschien wel voor het eerst dieren geofferd zijn, en je trekt die lijn door naar de dierenoffers in de godsdienst van het Oude Testament, en nog verder naar het Nieuwe Testament, dan komt ook het offer van Christus in beeld. En daarover zegt Paulus: ‘U die in Christus gedoopt bent, hebt u met Christus bekleed’ (Galaten 3:27).

Christus is mijn kleding. Hij is de veilige bescherming bij alles waar ik me voor schaam en waar ik bang voor ben. In Christus word ik niet veroordeeld of afgewezen. Als dat ons samenbindt in de kerk, als dat de basis is onder ons samenleven als kinderen van God – Christus en die gekruisigd! – dan moet het toch kunnen om met elkaar die verstopcultuur open te breken? Natuurlijk is dat spannend en lastig, en lukt het maar gedeeltelijk, maar als we alleen al merken dat we dit met elkaar willen – dat we tevoorschijn willen komen en

met elkaar willen delen hoe het nu echt van binnen bij ons is – dan wordt het al een stuk warmer in de kerk.

Tevoorschijn

De eerste vraag van God, die als een rode draad door de geschiedenis van de gevallen mensheid loopt, was: ‘Waar ben je?’ Waar ben je ten diepste? Waar ben je met je leven, met jezelf?

Ik wil niet hard zijn over de verstopcultuur in de kerk. Ik weet uit eigen ervaring hoe spannend en eng het is om tevoorschijn te komen met mijn kwetsbaarheid. Ik ken ook de neiging om het risico op afwijzing voor te zijn en mezelf flink houden en me mooier en vromer voor te doen dan ik ben. Ik heb het lang volgehouden, en soms doe ik het nog. Toch berust ik niet in mijn verstopneiging. Ik hoor hoe God mij roept en zoekt: ‘Waar ben je?’ Ik wil gaan voor een cultuur waarin mensen elkaar zoeken en namens God tevoorschijn roepen.

Dat gaat natuurlijk niet lukken als we vol zitten met oordelen en normen waar we elkaar aan ophangen. Ook al proberen we onze oordelende gedachten nog zo te verbergen achter een vriendelijk gezicht en een begripvolle toon, de ander voelt het als het niet echt veilig is bij ons. Mensen die in hun verstopplek zitten, verwachten oordeel en afwijzing als ze iemand horen roepen: ‘Waar ben je?’ Om deze vraag namens God te mogen stellen, zal daarom Gods aanvaardende liefde in die vraag voelbaar moeten zijn.

In de Bijbel komen we het beeld van kleren aantrekken nog een keer tegen. Als Paulus het heeft over het aantrekken van de nieuwe mens, somt hij de nodige ‘kledingstukken’ op: innig medeleven, goedheid, bescheidenheid, zachtheid, geduld, verdraagzaamheid, vergevings-

gezindheid (Kolossenzen 3:12-14). Als mensen die zo gekleed zijn naar jou roepen: ‘Waar ben je?’, dan ga je het misschien weer durven: tevoorschijn komen. Want ten diepste willen we niet alleen blijven met de dingen waar we ons over schamen, waar we ons schuldig over voelen, waar we pijn aan hebben, waar we bang voor zijn. Hoewel we ons vaak laten leiden door onze schaamte en angst, is er ergens in ons het verlangen om tevoorschijn te kunnen komen en dan opgevangen te worden door genadige ogen, veilige armen en een liefdevol hart.

Oefenplek

Ik weet inmiddels niet meer of het altijd en overal kan: echt zijn. Ook de kerk is een gebroken en gevallen realiteit. En tegelijk, juist omdat het de kerk is: als het daar al niet kan, waar dan wel? Ik ben op plekken en in kringen geweest

waar ik de enige christen was en waar ik wel terecht kon met al mijn naaktheid en eerlijkheid. Ik voelde geen oordeel. Geen meetlat. Geen gedragscode. Authenticiteit was geen uitzondering, eerder de cultuur. Het kan dus wel. Heb je Christus daar dan niet voor nodig? Laat ik het omdraaien: daar waar Christus woont, daar zou het in elk geval moeten kunnen! God geeft ons de kerk als oefenplek. Het hoeft er niet volmaakt te zijn. Maar wat je er wel mag verwachten, is bereidheid om te oefenen. Deel eens iets, ook al schaam je je, ook al vind je het eng. Probeer het, met kleine stapjes. Oefen om uitnodigend te worden, veiliger, genadiger en fijngevoeliger.

Hart

Soms twijfel ik of mijn strijd om echtheid in de kerk niet eigenlijk over mijn persoonlijke behoefte gaat. Ik hou van per-

soonlijk, eerlijk en kwetsbaar contact, zo zit ik nu eenmaal in elkaar. Een ander heeft die behoefte niet zo. Die doet bijvoorbeeld liever een gedegen Bijbelstudie of is tevreden met alleen gezellige avondjes. Die houdt meer van preken waarin de leer stevig uiteengezet wordt dan van die moderne preken die op de ervaringstour gaan en je dwingen om opeens met je buurman of buurvrouw te delen hoe iets bij jou is. Ik snap heus: mensen zijn verschillend. Ieder z'n eigen karakter en z'n eigen behoefte. Maar als het gaat over eerlijk en kwetsbaar contact, daarin klopt het hart van de gemeenschap der heiligen. Echt zijn in de kerk is niet iets waar de één wel en de ander geen behoefte aan mag hebben. Zonder echtheid is de kerk de kerk niet.

Philip Troost (GKv) werkt voor Spectrum, centrum voor therapie, pastoraat, opleiding en training.

Leestips

- Philip Troost, *Mindful met Jezus*, Kampen (Kok), 2013.
- Bert Bakker, *Luisteren 2.0. Anderen tevoorschijn luisteren*, Ouderkerk a/d IJssel (Ekklesia), 2013. Lezers kunnen het boek zonder verzendkosten bestellen via een mail aan info@ekklisia.nl, met de vermelding *OnderWeg*.
- Brené Brown, *De kracht van kwetsbaarheid*, Houten (Bruna), 2013.
- Willem Maarten Dekker schreef een kritisch commentaar op dit boek in *Sophie*: bit.ly/2btvhjd.
- Larry Crabb, *De ideale kerk*, Kampen (Voorhoeve), 2010.
- Larry Crabb & Dan Allender, *Bemoedigen doet goed*, Driebergen (Navigator), 1995.

Webtips

- www.levenindekerk.nl/2016/01/10/waarom-bemoediging-zo-belangrijk-is-in-de-kerk-1 Een vierdelige blog van Jos Douma naar aanleiding van de boeken van Larry Crabb.
- www.spectrum13.nl Spectrum is een centrum voor therapie, pastoraat, opleiding en training, waaraan Philip Troost is verbonden. In alle door Spectrum aangeboden producten gaat het erom te leren echt te worden en je in echtheid te verbinden met anderen.
- www.youtube.com/watch?v=tAosJXOGeNE Een videoclip van een nummer van de band Casting Crowns: *Stained Glass Masquerade*.

Echt en kwetsbaar zijn in de kerk: hoe doe je dat?

Bert Bakker: 'Je moet risico's durven nemen'

Anderen tevoorschijn luisteren, is dat niet wat je graag zou willen in de kerk? Of zelf tevoorschijn geluisterd worden? Bert Bakker (PKN) houdt zich regelmatig met die vraag bezig als pastor, trainer, coach en adviseur bij verandervraagstukken. 'Kerkenraden die hieraan willen werken, doen er goed aan te beseffen dat het om een cultuurverandering gaat. Dit is geen kleine aanpassing.'

tekst **Gerry Bos-Kaptein** beeld **Johanne de Heus**

Veel mensen, ook niet-gelovigen, zoeken een plek om over hun verlangens en vragen te praten, zo blijkt uit onderzoek. De kerk zou daarop kunnen inspelen. Helaas denken maar weinig mensen dat de kerk hen kan helpen. De kerk wordt door velen zelfs helemaal niet beschouwd als een veilige plaats om je vragen te uiten of je te laten kennen. Een gemiste kans. Niet alleen voor de gemeenteleden, maar ook voor de zoekers buiten de kerk. 'Tevoorschijn luisteren' is een term van Bert Bakker. Hij is trainer in gemeenten die meer diepgang zoeken of iets willen veranderen. In 2013 schreef hij het boek *Luisteren 2.0. Anderen tevoorschijn luisteren*. Het is tweemaal herdrukt en goed bruikbaar in de toerusting van beroepskrachten en vrijwilligers.

Echt en kwetsbaar: wat betekenen die woorden als het om samen geloven gaat?

"'Echt'" betekent voor mij dat ik een beeld van mezelf toon dat klopt met

hoe het werkelijk is. "Kwetsbaar" wil zeggen dat ik het aandurf om iets van mezelf te laten zien, ook al heb ik niet de garantie dat daar aanvaardend en zorgvuldig op wordt gereageerd. Je moet risico's durven nemen. Zo nu en dan kwetsbaar durven zijn maakt je echt.'

Bakker haast zich om hieraan toe te voegen: 'Altijd maximaal kwetsbaar zijn lijkt me niet wijs. Je doseert, afhankelijk van de omstandigheden.'

Hoe kan ik door mijn houding en mijn vragen de ander voldoende veiligheid bieden om zijn hart te openen, zodat ik mijn broer of zus in de kerk echt leer kennen?

'Dat een ander zich wil laten kennen, is niet maakbaar. Het is iemands vrije keus. Ik ervaar het als een geschenk, iets van genade, als de ander daarvoor kiest. Tegelijkertijd kun je er wel iets aan doen.'

Wat dan?

'Sommige dingen kun je beter nalaten,

maar er zijn ook dingen die beslist helpen. In mijn boek heb ik het over luisteren als gastvrouw. Dan maak je in je denken en je houding ruimte voor de ander: je oordeelt niet, je geeft niet ongevraagd advies, je corrigeert niet ongevraagd. Je komt ook niet direct met jouw verhaal en je vraagt niet alereerst naar wat jij graag wilt weten. Door dat allemaal na te laten, ontstaat er ruimte voor de ander om te vertellen wat hij kwijt wil.

Wanneer je in een gemiddelde gemeente een detector zou ophangen die een piep geeft zodra één van de aanwezigen niet gastvrij luistert, zou het op sommige momenten weleens moeilijk kunnen worden om boven de pieper uit te komen.'

U overdrijft...

'Toch niet. Let maar eens op allerlei gesprekken in de kerk. Soms vraagt een kerkenraad me hulp om anders met elkaar te leren spreken. Dan vraag ik om eerst eens een uur lang op te nemen hoe de gesprekken

feitelijk gaan. Ik analyseer dat en kom dan met een luisterprofiel van die kerkenraad. In de regel leidt dat tot een geanimeerde avond.

Ik heb vergaderingen afgeluisterd waarop wel intensief werd overlegd, maar niemand iets vroeg als: "Wat maakt dat belangrijk voor je?" Of: "Jij vindt het niks, waar ben je vooral bezorgd over?" Ik hoor niemand de ander uitnodigen om iets kwetsbaarder te worden. Bij veel praten en weinig luisteren maak je het elkaar niet makkelijk om echt te zijn.

>> *'Bij veel praten en weinig luisteren maak je het elkaar niet makkelijk om echt te zijn'* <<

Ook in andere gesprekken in de kerk kan dat zo gaan. Zoals na een vakantie: terwijl je iets moois van een dag op de Veluwe probeert uit te leggen, gaat er iemand overheen die zegt: "Zoiets hadden wij in de Dordogne ook." Vervolgens doe je een poging om het gesprek weer terug te buigen naar de Veluwe: "Wat typisch, net als bij ons; zo ver hoeft je dus niet weg te gaan." Het lijkt erop dat er geluisterd wordt, maar dat is niet zo. Er wordt gewacht op het moment dat men weer wat kan zeggen. We maken het elkaar niet gemakkelijk om kwetsbaar te zijn. Soms krijg je niet eens de kans om meer te onthullen. Dan is het gesprek al gestolen.'

Uw gesprekstechniek – meer luisteren, minder invullen – is toch niet nieuw?

'Dat klopt, iets dergelijks schrijven meer mensen, zoals

Bert Bakker: 'We maken het elkaar niet gemakkelijk om kwetsbaar te zijn.'

>>

Il vivra

Vakantie. Een gift, toch? Natuurlijk zijn andere typering mogelijk. Vakantie is goed om je te ontspannen. Vakantie helpt om andere culturen, en ander weer, te proeven. Maar toch overheerst bij ons – misschien heeft dit met leeftijd te maken – ergens het gevoel: vakantie is gewoon bijzonder. Vakantie. Grappig is dat je dan zomaar, onverwacht, tegen iets aanloopt. Dat gebeurde recent in Frankrijk. Natuurlijk weet je: je gaat naar Frankrijk en dat land heeft de afgelopen anderhalf jaar veel meegemaakt. En je weet: met die vaak verschrikkelijke dingen heb je, zo goed en zo kwaad als dit op afstand gaat, meegeleefd. En dan toch kun je door iets verrast worden. Wat overigens niet altijd grappig hoeft te zijn.

>> En opeens valt het kwartje... <<

Het gebeurde tijdens een boottochtje vanuit een haven in het diepe zuiden. Je vaart langs een scheepswerf en passeert zo'n hoog gevaarte waarin aan schepen gewerkt wordt. Hoog boven in die botenlift, op het rechte gedeelte bovenaan, staat met grote letters – en het is niet de naam van de scheepswerf, die staat elders – *CHARLIE VIVRA*. Bijna automatisch vertaal je, nog zonder dat de echte betekenis doordringt: Charlie zal blijven leven. En opeens valt het kwartje: op zo'n 800 kilometer van Parijs hebben scheepsbouwers tot uitdrukking willen brengen dat *Charlie Hebdo*, het gedachtegoed van de krant met die naam, zal en moet blijven leven.

Daarna kruipen gedachten omhoog. Moet dit gedachtegoed blijven leven? Is er niet ook meer over te zeggen? En dan toch, ja, inderdaad, de vrijheid van meningsuiting – ook die van de genoemde krant – is een groot goed. En ja, die zal en moet blijven leven. Net als de vrijheid van godsdienst en de vrijheid om gastvrij te zijn. Laten we daar alsjeblieft voor blijven staan. Tegelijk dringt zich een andere gedachte op. Is dit genoeg, reddend we het hiermee? Is dit wat ik, als dit al zou kunnen, het liefste hoog op dat bouwwerk zou willen schrijven? Of is dat: *'L'église vivra'*? Of nog beter: *'Jésus vivra'*. En wij met Hem, wat er ook gebeurt en wat we ook meemaken, hier, nu, straks. Dat is nog eens een gift.

Leendert de Jong (GKv),
hoofdredacteur *OnderWeg*

>> 'Hij trok zich niet terug, hield ook zijn mond niet, maar onderscheidde zich door een woordenstrijd te omzeilen' <<

Edgar Schein in *Humble Inquiry* (bescheiden benieuwd). In mijn jargon is dat "gastvrij luisteren". Schein was organisatieadviseur en voelde zich al heel lang ongemakkelijk bij gewone gesprekken, die nogal eens bepaald worden door wat we zelf inbrengen en niet door wat anderen onthullen.

Ook Kay Lindahl, stichter van The Listening Center, inspireert me. Zij zegt: "We horen met regelmaat 'dat was een krachtige toespraak', maar zelden 'dat was krachtig luisteren'." En dan citeert ze een theoloog die luisteren "een geestelijke oefening" noemt en stelt dat "de ziel van een ander tot onthulling luisteren weleens de grootste dienst kan zijn die we een ander kunnen bewijzen". Bakker zoekt zijn bronnen ook bij de protestanten, blijkt uit zijn boekenkast. 'Bonhoeffer zegt in zijn regel voor dominees in opleiding: "Predikanten denken altijd dat hun dienst aan de ander bestaat in de ander iets zeggen. Maar de eerste dienst die wij elkaar moeten bewijzen is dat we naar de ander luisteren." Hij heeft het zelfs over het ambt van luisteren. Dat is dus luisteren waarin een ander wordt geraakt door God.

Matteüs vertelt het verhaal waarin de farizeeën met Jezus willen redetwisten over wat wel en niet kan op de sabbat. Matteüs verwijst dan naar de knecht uit Jesaja: "Mijn knecht gaat geen woordenstrijd aan." Dat viel kennelijk op aan Jezus. Hij trok zich niet terug, hield ook zijn mond niet, maar onderscheidde zich door een woordenstrijd te omzeilen. In de kerken waar ik kom, lukt het nog niet zo geweldig om Hem daarin na te volgen. En het lukt mezelf ook niet altijd.'

Oké, maar wat kan een kerkenraad en wat kunnen gemeenteleden zelf praktisch doen om te bouwen aan een gastvrij klimaat waarin we kwetsbaar durven zijn?

Bakker spiekt even in zijn aantekeningen en somt een aantal vuistregels op. 'Om te beginnen: kerkenraden die hieraan willen werken, doen er goed aan te beseffen dat het om een cultuurverandering gaat. Dit is geen kleine aanpassing, maar vraagt om diepgaande verandering. Vanuit onderzoek weten we dat die alleen kansrijk is als de kerkenraad het zelf ook praktiseert.

Kerkenraadsleden zouden bijvoorbeeld kunnen besluiten om, als iemand iets te berde brengt, eerst dieper te luis-

Bert Bakker: 'Je moet risico's durven nemen. Zo nu en dan kwetsbaar durven zijn maakt je echt.'

teren en dan pas met iets van zichzelf te komen. Als een experiment, dat ze dan een tijdje moeten volhouden. Aan het eind van het seizoen kan de raad de gemeente op de hoogte stellen van wat hierdoor is ontdekt en geleerd. Wellicht voelt een deel van de gemeente zich daardoor uitgenodigd om mee te veranderen.

In de tweede plaats zou het een heel verschil maken als we elkaar minder vragen stellen en meer zouden reageren met wat ik in mijn boek reflecties noem. Pastoraal begaafde predikanten met jaren ervaring die dit gaan praktiseren merken dat het echt verschil maakt. Hetzelfde hoor ik van ouders van tieners en van mensen die gesprekken voeren met ouderen met beginnende dementie of met mensen met een verstandelijk beperking. Reflecties werken beter dan vragen, die hebben heel gemakkelijk ongewenste bijwerkingen.

In de derde plaats – en daar had ik eigenlijk mee moeten beginnen – zijn de enige knoppen waar je aan kunt draaien die van jezelf. Je zou zelf af en toe wat meer risico kunnen nemen en wat vaker kwetsbaar kunnen zijn. Een ambtsdrager zou in de rondvraag kunnen zeggen: "Ik ben tot het besef gekomen dat we het over van alles en nog wat hebben,

ook over de Schrift, maar dat we zelden open en kwetsbaar zijn. Daar schrok ik wat van. Ik wil het moderamen vragen of we onze manier van vergaderen eens een keer tegen het licht kunnen houden. Ik merk dat ik open en kwetsbare gesprekken mis."

In de vierde plaats kun je elkaar bij tere zaken een beetje helpen. Wanneer je iemand bezoekt in het ziekenhuis en je wilt weten hoe hij als gelovige zijn ziek zijn beleeft, kun je daar natuurlijk rechtstreeks naar vragen: "Hoe is dat voor je, dat je zo ziek bent, en hoe speelt je geloof daarin mee?" Maar ik denk dat ik, herstellend van een operatie, te moe zou zijn voor zo'n vraag. Het helpt als je de vraag dan iets anders inkleedt: "Bert, als ik te veel vraag moet je 't zeggen, hè? Wat ik me afvraag is: voor sommige mensen die ziek zijn is hun geloof eerder een extra probleem dan een bron van kracht. Bij anderen staat het er een beetje los van. En ik kom ook mensen tegen die zich gesteund weten door hun geloof, juist als ze ziek zijn. Mag ik je vragen hoe dat momenteel voor jou is, of vraag ik dan te veel?" In mijn boek noem ik deze manier van vragen normaliseren. Je geeft dan ruimte: er volgt geen oordeel over wat gezegd gaat worden. Daar zou je mij wel mee aan de praat krijgen.'

Ben je er dan of moet er nog meer gebeuren?

'Ja, houd je neiging om te adviseren, te verbeteren of te waarschuwen onder controle. Net als de flitsen van inzicht die voorbijkomen. Die zijn niet waardeloos. Maar het is ook niet nodig om ze onmiddellijk te uiten op het moment dat ze zich aandienen. Luister eerst goed door, dan kun je ook beter inschatten hoe en wanneer je iets van jezelf in het gesprek kunt inbrengen. En ten slotte: als je iets van jezelf wilt inbrengen, helpt het vaak om eerst toestemming te vragen. Het spreekt niet voor zich dat iemand naar advies wil luisteren. Ik spreek regelmatig kerkenraden die plannen bedenken waarvan ik denk dat ze niet gaan werken. Of in elk geval niet gaan brengen waarop wordt gehoopt. Ik merk dat ik minder vaak in een woordenstrijd terechtkom als ik in zo'n geval niet ga waarschuwen of argumenteren, maar toestemming vraag om een zorg te delen. Ik zeg dan bijvoorbeeld: "Jullie plan is als ik het goed begrijp..." En als dat klopt: "Mag ik met je delen waar ik me wat zorgen over maak als jullie dit zouden gaan uitvoeren?" Dat mag vrijwel altijd. Ik deel dan klip-en-klaar mijn zorg en vraag vervolgens: "Nu ben ik wel benieuwd naar de gedachten die bij jullie opkwamen terwijl ik dit vertelde. Kun je me daar iets over zeggen?" Op die manier wissel je inzichten uit zonder in een woordenstrijd te belanden.'

Bakker besluit: 'Met deze zes vuistregels belanden ik en talloze anderen die hier een training in hebben gevolgd echt vaker in open, kwetsbare ontmoetingen. Ik in elk geval zeker!'

Gerry Bos-Kaptein (GKv) is kerkelijk werker in de NGK en GKv, student praktische theologie aan de TU Kampen en journalist.

Tips voor kringgesprekken

Openheid en echtheid in de praktijk

Hoe ga je open, eerlijk en echt met elkaar het geloofsgesprek aan? Het vraagt om een gesprekstijl waar veel kringen, miniwijken en huisgroepen niet aan gewend zijn, schrijft Moniek Mol. Ze geeft praktische tips om hen op weg te helpen.

tekst **Moniek Mol**

beeld **Oxy_gen/Shutterstock**

In ieder mens schuilt het verlangen om in contact te staan met andere mensen. Zo heeft God ons gemaakt. In de relatie met anderen worden we bevestigd en bijgestuurd, leren we nieuwe dingen en mogen we ervaren dat we geliefd zijn. Als gelovigen geeft God ons aan elkaar om meer van en over Hem en het leven met Hem te leren. Wat de één meemaakt in het leven met God, kan de ander een nieuw perspectief aanreiken. Door het gesprek met elkaar aan te gaan, leren we nieuwe dingen en kunnen we groeien in onze identiteit.

Zijn ogen

Echt contact, waarin ruimte is voor openheid en echtheid, begint voor gelovigen bij hun schepper. Het gaat er namelijk in de eerste plaats om hoe God je ziet. Ik bid je als lezer toe

dat je iets mag ervaren van hoe het is om door Gods ogen naar jezelf te kijken. God schiep de mens, en Hij zag dat het goed was. Hij schiep je naar zijn beeld, met alles erop en eraan, en Hij zag dat het goed was. En Hij ziet dat nog steeds! Hij gaf zijn eniggeboren Zoon voor jouw

>> Wanneer ik
door Gods ogen
naar mijzelf kijk,
dan zie ik... <<

redding en als Hij naar jou kijkt, ziet hij Jezus. Dat mag in je leven de boventoon voeren. Niet de stem van de innerlijke criticus die steeds vertelt wat er mis is,

wat je verkeerd doet en dat de wereld onveilig is, maar Gods stem, die zegt dat je de kroon op zijn schepping bent.

Als je zijn ogen zoekt, zie je daarin de waarheid over jezelf: je bent met Christus bekleed (Galaten 3). In Hem word je niet veroordeeld en afgewezen (Romeinen 8). Oneindig lief heeft Hij je. Al moet je door het water gaan, het sleurt je niet mee. Al moet je door het vuur, het zal je niet verbranden (Jesaja 43). Want Hij zorgt voor je.

Dit is dé basis voor gelovigen om in contact met anderen authentiek te durven zijn. Door te leren dat het belangrijker is hoe God tegen jou aankijkt dan hoe je naar jezelf kijkt of hoe anderen naar jou kijken.

Spannend

Lees de komende tijd eens in de Bijbel,

Spreek met elkaar af dat jullie alleen mogen luisteren, doorvragen en samenvattingen geven als iemand iets vertelt. Alle meningen, oordelen, aannames en adviezen worden thuisgelaten.

een dagboek of een ander boek om naar jezelf te kijken door Gods ogen. Leer hoe liefdevol God naar je kijkt, hoe trouw Hij is in zijn relatie met jou en hoe Hij jouw identiteit wil vormgeven. Praat hierover eens door in je Bijbelstudiegroep, kring of huisgroep. Wijd een avond aan hoe God naar jullie, zijn kinderen, kijkt, waarbij iedereen een Bijbeltekst meeneemt die iets zegt over Gods beeld van ons. Vul met elkaar de zin aan: 'Wanneer ik door Gods ogen naar mijzelf kijk, dan zie ik...'
Omdat dit best een spannende en persoonlijke vraag is, kun je de drempel verlagen door gebruik te maken van een werkvorm als Kaarten op Tafel. Als antwoord op de vraag zoekt ieder dan eerst een kaartje met een afbeelding die het best zijn of haar antwoord verbeeldt.

Een alternatief voor deze vraag is om voor degene die naast je zit deze zin aan te vullen: 'Wanneer ik door Gods ogen naar jou kijk, dan zie ik...'. Het is een kwetsbaar, maar ook bijzonder mooi onderwerp voor de start van dit nieuwe seizoen. Lees en beluister in dit kader ook eens *Wie je bent in Christus* van Wilkin van de Kamp (een boek en video's) en *You are the beloved*, een preken-serie van Henri Nouwen.

Stemmen

Op één of andere manier zijn we snel geneigd om de ander als een soort verlengstuk van onszelf te zien. In ons luisteren naar de ander zijn we op zoek naar herkenning en/of bevestiging. Het is een uitdaging om zo te luisteren dat we in eerste instantie die ander willen begrijpen, meer dan dat we zelf begre-

pen willen worden.

Als de ander zijn of haar verhaal aan je vertelt, mag je luisteren, vragen stellen en samenvatten. Dat laatste vooral om te checken of je het echt goed begrepen hebt. Bovendien blijkt het vaak een uitnodiging voor de ander om verder te vertellen. Het gaat erom dat je het verhaal van de ander zo goed mogelijk wilt horen en begrijpen. Dat doet recht aan die ander en creëert ruimte voor openheid en echtheid in het gesprek. Door naar de ander te luisteren, krijgen allerlei andere stemmen geen ruimte. Bijvoorbeeld de stemmen die veroordelen, die direct een mening klaar hebben over het gedrag van de ander, die aannames doen of die direct al het perfecte advies voor de ander weten. Het vraagt oefening om die stemmen te negeren, maar het effect ervan op het contact

>> Ben je erop uit om die ander te begrijpen? <<

met de ander is er meteen.

Let de komende tijd eens extra op hoe je luistert. Ben je erop uit om die ander te begrijpen?

Spreek met elkaar af (in de Bijbelstudiegroep, kring, miniwijk of groeigroep, of ook tijdens een avond bijpraten met vrienden) dat jullie alleen mogen luisteren, doorvragen en samenvattingen geven als iemand iets vertelt. Alle meningen, oordelen, aannames en adviezen worden dus thuisgelaten. Ga bijvoorbeeld met elkaar in gesprek naar aanleiding van de vraag: welke Bijbeltekst of situatie heeft onlangs veel indruk op je gemaakt?

In eerste instantie zal deze gespreksvorm onwennig voelen, zowel voor de verteller als voor de luisteraar. Maar wat vind je er als verteller van dat de ander erop uit is om je echt te horen en te begrijpen? En luisteraar, wat hoor je op deze manier dat je anders misschien niet zou horen?

Na deze eerste ervaring met hoe moeilijk het is om vooral gericht te zijn op het luisteren naar de ander, kun je een onderwerp pakken waarvan je weet dat er in de groep verschillend over gedacht wordt. Bijvoorbeeld de betrokkenheid bij de kerkdiensten, de plek van het gebed in de gemeente of de taakverdeling tussen mannen en vrouwen. Vertel elkaar hoe dit onderwerp je bezighoudt. Geef de verteller ruim baan om zijn gedachten en ideeën te uiten. Laten de luisteraars zich weer richten op doorvragen en samenvatten. Neem ongeveer tien minuten per verteller en neem zeker ook vijf minuten de tijd om te reflecteren op hoe het gesprek gelopen is.

Masquerade

Kees Kraaijenoord zei eens op een conferentie: 'Mensen, Jezus is toch niet voor janlul gestorven!' Misschien struikel je over deze woorden, maar de intensiteit ervan bezorgde mij toen kippenviel. Hoe graag ik ook wil dat de wereld mij de meest fantastische moeder, werknemer, vriendin, dochter en echtgenote vindt, ik maak er heel vaak een zootje van. Jezus' sterven voor al mijn imperfecties, falen en zonden was echt niet voor niets.

In contact met anderen mag ik dan ook mezelf laten zien, in de wetenschap dat we allemaal leven van genade. Als het ter sprake komt, deel ik met mensen mijn worstelingen, mijn struikelen achter Christus aan. Niet om bij hen bevestiging te zoeken, maar om bij hen op verhaal te komen, van hun en mijn ervaringen te leren en elkaar te bemoeiden.

Luister met elkaar eens via YouTube naar *Stained glass masquerade* van Casting Crowns. Praat er met elkaar over welke houding en welke cultuur kenmerkend is binnen jullie groep en/of gemeente. Voorkom dat het gesprek blijft hangen in het negatieve. Bespreek met elkaar welk verlangen je hebt voor de gemeente, hoe je daarin wilt groeien en wat je daarin persoonlijk kunt betekenen. Sluit de avond af door jullie verlangen bij de Heer kenbaar te maken en kracht te vragen voor jullie persoonlijke voornemens.

Verlangen

Niet iedereen kan of wil vooroplopen in het zich kwetsbaar opstellen. Voor sommigen is en blijft het te spannend, bij-

voorbeeld door littekens die ze op hun levensweg hebben opgelopen. Omdat het zo'n totaal andere manier van in gesprek zijn met elkaar is, kost het naast motivatie ook echt tijd om het je eigen te maken. Een gesprek over wat er nu exact in een bepaald Bijbelgedeelte staat, is echt anders dan een gesprek over de invloed van die tekst op mijn dagelijkse leven en mijn relatie met God. Laten we daarin geduld hebben met elkaar en niets forceren. Tegelijk merk ik onder gelovigen een groot verlangen om in alle openheid met elkaar te kunnen omgaan. Er zijn mensen in de gemeente die daarin voorop kunnen lopen. Anderen mogen zich daar vervolgens aan optrekken. Mag ik je uitnodigen?

Moniek Mol (GKv) is adviseur in dienst van het Praktijkcentrum.

Webtips

Via het Praktijkcentrum kan de cursus *Samen in gesprek* worden afgenomen om gemeentebreed of in de miniwijk/kring/groeigroep aan de slag te gaan met geloofsgesprekken. Zie www.praktijkcentrum.org/project/samen-in-gesprek.

Wil je meer weten over wat kwetsbaar zijn je brengt in het leven, bekijk dan de TEDtalk 'De kracht van kwetsbaarheid' van Brené Brown. Zie www.ted.com/talks/brene_brown_on_vulnerability?language=nl.

Nieuws

GKv-synode moet zich uitspreken over homoseksualiteit

Het lijkt erop dat de komende GKv-synode een uitspraak zal moeten doen over homoseksualiteit. De synode krijgt een bezwaarschrift op tafel tegen het oordeel van de provinciale synode van Zuid-Holland uit 2015, dat 'er ruimte is voor de vraag of de Bijbel iets zegt over homoseksuele relaties van liefde en trouw' en dat er reden is om 'terughoudend te zijn in tuchtmaatregelen wanneer over het antwoord op deze vraag (nog) geen duidelijkheid bestaat'. Aanleiding voor die uitspraak was een bezwaar van een gemeentelid van de GKv Rotterdam-Oost tegen een beleidsnotitie van zijn kerkenraad. Daarin wordt voluit erkend dat de Bijbel negatief spreekt over homoseksuele handelingen, maar wordt ook gesignaleerd dat toegewijde kerkleden met een homoseksuele relatie in liefde en trouw zich vaak niet herkennen in de in de Bijbel beschreven praktijk. De kerkenraad signaleert dat er in de GKv verdeeldheid en onzekerheid bestaat over homoseksualiteit en wil mede daarom samenlevende homo's die Jezus Christus willen volgen en aanspreekbaar zijn op hun keuzes als lid aanvaarden en met hen het avondmaal vieren. Volgens de provinciale synode is dit beleid niet in strijd is met de Schrift. De generale synode zal daar nu dus een oordeel over moeten vellen.

Materiaal voor Israëlzondag

Het Centrum voor Israëlstudies, waarbij onder meer de CGK is aangesloten, stelt aan alle kerken materiaal beschikbaar voor de Israëlzondag (2 oktober). Het gaat om een folder over het thema ('Hoezo Israël? Uitgezonden om tot zegen te zijn'), een preekschets over Genesis 18:17-19 en gespreks- en verwerkingsmateriaal voor tieners en jonge kinderen. Informatie en bestellingen: cis@che.nl of 0318 696577.

Nieuw redactielid

Bestuur en redactie zijn blij dat Jan Haveman de redactie van *OnderWeg* komt versterken. Hij vervult binnen de kernredactie de vacature die ontstond door het vertrek van Matthijs Haak. Jan Haveman (50) is predikant van de GKv Emmen (zijn derde gemeente) en daarnaast onder meer actief als voorzitter van Yachad, de organisatie die zich in de GKv inzet voor bewustwording van de relatie met het Joodse volk.

Kernredactie

Ad de Boer (hoofdredacteur), Jan Haveman, Johanne de Heus (beeldredacteur), Leendert de Jong (hoofdredacteur), Jan Haveman, Peter Hommes, Pieter Kleingeld, Erik Koning (eindredacteur), Jordi Kooiman (eindredacteur), Bas Luiten, Heleen Sytsma-van Loo, Jolyn van Varik-Nijssink.

Brede redactie

Kernredactie plus Rob van Houwelingen, Hans Schaeffer, Peter Strating, Hans Vel Tromp.

Medewerkers

Eline de Boo, Han Hagg, Simon Kadijk, Myriam Klinker-De Klerck, Jan Kuiper, Roel Kuiper, Almatine Leene, Wim van der Linde, Embert Messelink, Jan Mudde, Maurits Oldenhuis, Anko Oussoren, Hans-Jan Roosenbrand, Wolter Rose, Wim van der Schee, Karen Scheele, Joost Smit, Paul Smit, Esther Spiering-de Hek, Karel Smouter, Jeroen Sytsma, Daniël Timmerman, Roel Venderbos, Maarten Verkerk, Ronald Westerbeek, Dick Westerkamp, Jeannette Westerkamp-Stegeman, Peter Wierenga.

Redactieadres

't Hazeveld 115, 3862 XA Nijkerk, 033-750 67 87, redactie@onderwegonline.nl.

Lezersservice

Voor abonnementen, adreswijzigingen, opzeggingen en bezorgklachten: Nico Schenk, Droogoven 7, 3961 EW Wijk bij Duurstede, 0343-57 50 27, administratie@onderwegonline.nl.

OnderWeg in braille, grootletter en audio

OnderWeg is beschikbaar in passende leesvormen bij de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden (CBB). Neem voor meer informatie contact op met de CBB: 0341-565499.

Abonnementsprijzen

Jaarabonnement: € 46,- (studenten € 23,- / Europa € 85,- / buiten Europa € 115,-).

Abonnement *OnderWegOnline*: € 37,50.

Proefabonnement: drie maanden gratis.

Neem voor het afsluiten van een abonnement contact op met de lezersservice (zie hierboven) of vul uw aanvraag online in op www.onderwegonline.nl.

IBAN: NL89INGB0000404945 t.n.v. Gereformeerde Persvereniging *OnderWeg* te Wijk bij Duurstede.

Persvereniging

OnderWeg is een uitgave van de Gereformeerde Persvereniging *OnderWeg*.

Informatie: Marga van Gent-Petter (secretaris), persvereniging@onderwegonline.nl.

Bestuur Persvereniging

Bernard Bos, Marga van Gent-Petter, Krijn de Lange, Aad Lootens, Ale Sierksma, Hillie van de Streek.

Adverteren

Nico Postuma, 0341-84 21 47 of 06-139 959 05, adverteren@onderwegonline.nl.

Zie voor de formaten, tarieven en verschijningsdata www.onderwegonline.nl/adverteren.

Vormgeving

Bredewold. Creatie, web & print. Postbus 86, 8090 AB Wezep, 038-376 33 90, fax 038-376 53 03, onderweg@bredewold.nl, www.bredewold.nl.

Technische realisatie en druk

Zalsman B.V., Steinfurtstraat 1, 8028 PP Zwolle, Postbus 1025, 8001 BA Zwolle, 038-467 00 70.

www.onderwegonline.nl

www.facebook.com/onderwegonline

www.twitter.com/onderwegonline

De kerk van morgen heeft geloofsleer nodig

Bij ons thuis stond op zolder een grote kast met verstofte boeken. Niemand keek ernaar om. Als Kamper student vond ik er tot mijn verbazing Abraham Kuiper: zijn *Leer van de Heilige Geest*, zijn *Gemeene gratie*, en de *Encyclopaedie van de heilige godgeleerdheid*. Ook in onze kerken lijkt de aandacht voor de kerkelijke leertraditie te zijn weggezakt. Maar zonder oriëntatie op het verleden kan het geloof geen kracht zijn.

tekst **Bob Wielenga**

Gesprekken en debatten over de leer van de kerk zijn opgeborgen in een stoffige kast ergens in een hoek waar niemand er last van heeft. Naar mijn idee is deze verschuiving mede cultureel bepaald. Halverwege de vorige eeuw leefden we nog – onder de invloed van het modernisme – in de sfeer van de maakbaarheid van de samenleving. In de kerk leidde dat tot het streven naar beheersbaarheid van heel het kerkelijke leven. Over wat we moesten geloven, bestond geen twijfel: dat was vastgelegd in de belijdenisgeschriften. Alles wat daarmee in strijd was, werd buiten de deur gehouden. Onze eigen zuil beschermde ons tegen de aanslagen van buiten en van de boze.

In de huidige postmoderne, veel meer relativistische cultuur is het maakbaarheidsideaal opgegeven. Al zijn er nog bevlogen wetenschappers die in die waan leven; sommigen geloven zelfs dat ze hun brein zijn! Ook in de kerk lijkt

het beheersingssyndroom overwonnen. Dat valt bijvoorbeeld af te lezen aan de grotere decentralisatie die in veel kerken optreedt. Er is minder controle van bovenaf op het geloof en het leven van de kerkleden. Leertuchtprocessen zijn een grote uitzondering geworden, ook in kerken waar ze voorheen regelmatig voorkwamen.

Toch is het niet zo dat de veranderingen in de kerk alleen maar een gevolg zijn van de culturele omwentelingen in de samenleving. Er is meer aan de hand, en dat ligt op een dieper niveau. Twee dingen vallen mij daarbij op.

Geloofsbeleving

Allereerst is de samenleving geseculariseerd. God verdween niet alleen uit Jorwerd, Hij verdween ook van de euro. Met de toenemende angst voor de islam komt ook het christelijke geloof meer en meer onder verdenking te staan: religie is slecht voor de mens. Dat brengt ker-

ken over het hele spectrum dichter bij elkaar. Wat ons bindt, is meer en sterker dan wat ons scheidt. Ik heb de indruk dat de samenbindende kracht ervaren wordt in de kernen van ons zeer heilige geloof (Judas 1:20).

Dat brengt me bij het tweede: het christelijke geloof is door de evangelicale beweging heengegaan. De geloofsbeleving staat nu centraal, niet de geloofsleer.

>> *De geloofsbeleving staat nu centraal, niet de geloofsleer* <<

Het geloof is persoonlijker geworden. Er staan andere vragen op de agenda. Ethische problemen hebben de dogma-

tische uit het centrum van de aandacht verdreven. Niet de verhouding tussen verkiezing en verbond, maar de vrouw in het ambt houdt ons nu bezig. De plaats van homo's in de gemeente levert vurige debatten op, niet de kerkleer. Als de geloofsleer, de dogmatiek, al aan de orde komt, dan gaat het vooral over de derde persoon van de drie-eenheid: de heilige Geest en zijn werk. De geloofsbeleving bindt, de leertraditie scheidt. Deze ontwikkeling stimuleert dat kerken elkaar vinden over kerkgrenzen heen die vroeger hermetisch gesloten waren.

>> *De kerk van morgen bouwt vandaag op het fundament dat in het verleden werd gelegd* <<

Fundament

Zoals altijd bij dergelijke ontwikkelingen, zijn er sterke en zwakke punten in aan te wijzen. Vanuit mijn lezing van de brief van Judas maak ik drie korte notities over wat we als kerk op weg naar morgen niet mogen vergeten. De eerste is dat het ertoe doet wat de kerk gelooft; het is niet genoeg dat ze gelooft. Judas komt op voor wat er geloofd moet worden. De geloofsleer moet van generatie op generatie worden overgeleverd. De kerk van morgen bouwt vandaag op het fundament dat in het verleden werd gelegd door apostelen en profeten. Zonder deze oriëntatie op het verleden kan het geloof geen kracht zijn in ons leven, persoonlijk, gemeentelijk, of ook maatschappelijk. Onze afkeer van leergeschillen moet ons niet

De kern van Judas' oproep is om vast te houden aan Gods liefde. Daar draait het toch allemaal om: de heilige God heeft ons zondaren lief.

onverschillig maken voor de geloofsleer. Geloofsvernieuwing zal toch op moeten komen uit de apostolische traditie zoals die in de Bijbel is overgeleverd en in de geloofsleer wordt uitgelegd. Laten we ons wel realiseren dat het in de geloofsleer vooral gaat om de persoon van Jezus Christus en het heil dat in Hem verscheen. Vandaar dat het daarin niet maar om dorre verstandskennis gaat; ons hart als de kern van ons bestaan wordt erin aangesproken. We worden erdoor voor een keuze geplaatst. Ik zou de verhouding tussen hart en verstand in de geloofsleer als volgt willen omschrijven: het gaat in de geloofsleer om het hart, maar het draait daar wel om het verstand. Laten we oppassen voor een anti-intellectualistische tendens in de hedendaagse kerk. Daar vaart het geloof niet wel bij.

Gebed

In de tweede plaats: de inzet voor de geloofsleer gaat bij Judas hand in hand met een gebedsleven dat geleid wordt door de heilige Geest, en een verlangend uitzien naar de komst van onze Heer en meester Jezus, die ons in zijn grote barmhartigheid het eeuwige leven schenken zal (verzen 20-21). We hebben de kerkgeschiedenis niet mee. De strijd voor

de geloofsleer is te vaak gevoerd in een klimaat van geestelijke armoede. De huidige aandacht voor het gebed is daarom een welkome herontdekking van de apostolische geloofstraditie, die de verschillende gebedspraktijken bijeenhoudt. En het verlangend uitzien naar de wederkomst als geestelijke werkelijkheid lieten we als gereformeerden graag over aan Johannes de Heer en zijn nazaten. Het valt ons nog altijd niet mee – zo is mijn indruk – om te gaan met de spanning tussen de eeuwigheid hier en nu, en de eeuwigheid die ons nog te wachten staat. Verlangend uitzien, schrijft Judas. Zien wij er verlangend naar uit, en dan niet alleen op oudejaarsavond?

Liefde

De kern van Judas' oproep is, in de derde plaats, om vast te houden aan Gods liefde. Daar draait het toch allemaal om: de heilige God heeft ons zondaren lief. Zijn liefde hebben we ontvangen door Jezus Christus die ons bij deze liefde bewaren zal (vers 1). Hier raken we aan de bestaansgrond van de kerk. Hier houden we ons als gelovigen aan vast in leven en sterven.

Bob Wielenga is emeritus predikant van de NGK Kampen en woonachtig in Zuid-Afrika.

Meedenken met God over Sodom en Gomorra

De HEER dacht: Waarom zou Ik voor Abraham geheimhouden wat Ik van plan ben? (Genesis 18:17)

tekst **Roel Venderbos** beeld **Igor Zhuravlov/iStockphoto**

Een openhartig gesprek onder vier ogen, zo kun je het gesprek van de HEER met Abraham over Sodom en Gomorra wel typeren. Wie dat gesprek volgt (Genesis 18:16-33), hoort twee intieme vrienden met elkaar praten. Natuurlijk, God is God en Abraham weet heel goed dat hij geschapen is door Hem: een mens van stof. Maar duidelijk wordt welke (ver)houding de HEER op prijs stelt. Hij is niet uit op mensen die slaafs doen wat Hij wil. Nee, Hij wil met hen in gesprek, óók over zijn plannen: 'Waarom zou Ik voor Abraham geheimhouden wat Ik van plan ben?'

Kritische vragen

Heel bijzonder zoals de HEER hier te werk gaat. Hij is uiteraard niet verplicht om

inzage te geven in zijn plannen, maar Hij doet het wel en graag! God is kennelijk uit op mensen die mee willen denken en niet schromen om Hem kritische vragen te stellen.

Abraham is overigens niet de eerste de beste. Hij is door God uitgekozen om met zijn kinderen en verdere nakomelingen de weg te volgen die God wijst. Hoe? Door in deze wereld rechtvaardig en goed te handelen. Concreet betekent het dat God Abraham uitnodigt om mee te denken over een urgent vraagstuk: Sodom en Gomorra.

Deze steden waren vol gruwelijke goddeloosheid. De economie stond er geweldig goed voor, er was meer dan genoeg en iedereen zou onbezorgd moeten kunnen genieten. Maar de rijke elite verrijkte zich ten koste van de armen en trok zich niets van hun lot aan. Volstrekt arrogant liepen ze aan hen voorbij, zoals de rijke man de arme Lazarus links liet liggen. De toestand was ten hemel schreiend. Daarom had de HEER het gehoord (zie ook Ezechiël 16:49-50). Nu gaat Hij zelf op onderzoek uit. En als het waar is, zal Hij de hele stad verwoesten. Dat is Gods plan. 'Abraham, wil je met Mij meedenken?'

Rechtvaardig

Abraham laat die uitnodiging niet lopen. Hij zegt niet: 'Als U er zo over denkt, wat zal ik dan nog? Wie ben ik dat ik met U in discussie zou gaan? Wat God doet, dat is welgedaan...' Nee, hij denkt aan God, die zegt rechtvaardig te zijn. En hij denkt aan die stad en waarschijnlijk ook aan zijn nageslacht. Als God zo te werk gaat,

>> God is kennelijk uit op mensen die niet schromen om Hem kritische vragen te stellen <<

zal er dan ooit ergens een mogelijkheid zijn om in leven te blijven? Hebben zijn kinderen dan toekomst? Als God rechtvaardig is, kan Hij toch niet zo rigoureuze te werk gaan? En dan komt Abraham met het voorstel om de hele stad vergeving te schenken omwille van een aantal onschuldige en rechtvaardige inwoners. Hij begint bij vijftig en eindigt met tien. Het lijkt wel afdingen.

Hoopvol

God neemt de suggestie van Abraham niet alleen serieus, Hij neemt die zelfs over! Omwille van een klein aantal rechtvaardigen is Hij bereid de stad te sparen en te vergeven. Wat hoopvol voor mensen in onze samenleving, waar de naam van God steeds meer verdwijnt uit het publieke en persoonlijke leven. Het heeft nog altijd volop zin om rechtvaardig en goed te handelen!

Roel Venderbos is deeltijd predikant van de NGK Kampen en deeltijd geestelijk verzorger in een verpleeghuis.

Om over na te denken

1. Abrahams mening deed ertoe, Hij bracht God op andere gedachten. Zou dat vandaag ook nog kunnen? En later (zie 1 Korintiërs 6:2)? Spreek jij je weleens uit tegen God over God?
2. Abraham was geroepen om zijn kinderen te leren goed en rechtvaardig te handelen. Hoe kun je dat vandaag doen?
3. Abraham telde tot tien. God uiteindelijk tot één: Jezus, zijn eigen geschenk. Omwille van Hem is er toekomst voor de hele wereld, want zijn offer is meer dan genoeg voor de zonde van de hele wereld. Begrijp jij dat?

Pokémon Go

Charmander, Squirtle en Bulbasaur. Dit zijn geen trendy doopnamen op de Vinex, maar karakters uit Pokémon Go. Dit spel is de zomerhit van 2016. In Nederland spelen twee miljoen mensen het op hun telefoon. Dus als u een groepje door uw buurt ziet fietsen, gekluisterd aan de smartphone, dan houdt dit hen op de straat.

Hoe werkt het? In de *NRC* stond een handige introductie. Op het camerabeeld van je telefoon zie je op straat of in het park (*reality*) bijzondere beestjes (Pokémon) bewegen (*augmented reality*). Deze Pokémon kun je vangen, voeden en trainen. Ook kun je eieren verzamelen die alleen uitkomen als je voldoende beweegt. Geniaal.

Nu zullen er achter dit spel vast occulte krachten schuilgaan. Verslavingsklinieken worden binnenkort ongetwijfeld overspoeld door een tsunami aan voortijdige schoolverlaters en ontspoorde huisvaders. Maar tel de winst eens uit: hologige gamers worden van achter hun beeldscherm weggetrokken en genieten een vrije

>> Het vangen van twaalf apostelen of drie formulieren maakt de geloofsleer tot een feest <<

uitloop. Het spel voert hen door de hele wijk en op hotspots ontmoeten zij medespelers. De prikkel om voor *high scores* extra te bewegen, daar kan geen obesitascampagne tegenop.

Ook de kerk kan hier een graantje meepikken. Ik zie drie missionaire perspectieven. De kerk kan een plek als Pokéstop innemen. Dat is een punt waar spelers naartoe moeten om Pokémon te voeden met nieuwe energie. Kerk en voederplaats, een metafoor die staat als een huis. Aangetrokken door deze stop zullen jongeren bovendien met plezier naar de kerk komen. Het liefst lopend over grote afstand, dan kruipt er vanzelf nieuw leven uit hun eieren. Ten slotte lonken er varianten voor catechese. Het vangen van twaalf apostelen of drie formulieren maakt de geloofsleer tot een feest.

Niet iedereen zal juichend deze rage omarmen. Ik voorspel verontrusting, een comité en een nieuwe website tegen de pokémonisering van de samenleving. Maar houd dan het hoofd koel. Het is maar een spelletje.

Joost Smit is predikant van de GKv Amersfoort-Vathorst.

Vertel mensen over je *Argumente*

Onlangs ging ik een nieuwe smartphone kopen. De keuze was enorm en alles zag er even prachtig uit. Gelukkig was er een medewerker die mij door de talloze merken, modellen en opties heen leidde. Hij vroeg naar mijn wensen en mijn budget, pakte een toestel en zei: 'Dit is een prima toestel voor je.' Vanzelfsprekend aarzelde ik, totdat hij zei: 'Deze heb ik zelf ook.' Waarom overtuigde hij mij daarmee?

tekst **Peter Wierenga** beeld **Adam Gregor/Shutterstock**

Eerlijk gezegd geloofde ik de man niet eens. Natuurlijk zou hij ook precies dát ene toestel kunnen hebben, maar dat lijkt mij te toevallig. Zo'n man heeft vast het mooiste en nieuwste apparaat. En toch gebeurde er iets met me. Ondanks al mijn scepsis voelde ik dat dit toestel mij wel aanstond. Zo'n man met verstand van zaken gebruikt het ook... Kennelijk ben ik en zijn wij meer gevoelig voor de ervaringen van anderen, dan voor argumenten.

Dat is helemaal niet vreemd. Stel je voor: een arts – gewapend met onderzoeken, tabellen en statistieken – zegt tegen een aarzelende patiënt: 'Dit medicijn is statistisch gezien het meest geschikt voor u.' Dat klinkt wel deskundig, maar overtuigt niet. Maar als deze arts zou zeggen: 'Ik heb dit middel vorige week nog aan een

ervaring met God *ren werkt niet*

patiënt voorgeschreven en die is er enorm van opgeknapt', dan verdwijnt onze twijfel. De Amerikaanse hoogleraar psychologie en marketing Robert Cialdini noemt dit 'sociale bewijskracht'. Niet de feiten en argumenten hebben grote invloed of leveren bewijs, maar dat wat andere mensen vinden. De ervaringen en meningen van anderen zijn in deze tijd de meest dominante beïnvloedingsmechanismes.

Evangelist

Kerkmensen kunnen hier leren van verkopers en artsen. Een man bij een christelijke kraam op de markt probeerde mij ervan te overtuigen dat God voor mijn zonden was gestorven. Een echte evangelist, zou je denken. Hij citeerde Bijbelteksten en vertelde me tussen neus en lippen door dat elk mens zondig is en verdoemd, ook ik. Zo'n verhaal zegt mensen niet zo veel, denk ik. De man wist niet wat ik vond en dacht, hij vroeg mij niets, hij kwam alleen met zijn feiten, teksten en argumenten. En als ik leek te aarzelen, dan kwam hij met nieuwe argumenten, om mij er toch vooral van te overtuigen dat God de hele mensheid wil redden. 'Zelfs u', zei hij nog, alsof er voor mij een bijzondere hemelse dispensatie nodig zou zijn.

Geraakt

Wat zou deze man wel hebben moeten

>> Niet de feiten
leveren bewijs, maar
dat wat andere
mensen vinden <<

Vanzelfsprekend aarzelde ik, totdat hij zei: 'Deze heb ik zelf ook.'

doen? Ik neem aan dat deze goedbedoelende christen zelf ervaring heeft met God en met vergeving en redding. Hij zal daarvan het 'succes' ook zelf in de praktijk ervaren hebben. Stel dat hij mij daar iets over had verteld, bijvoorbeeld over hoe hij zelf geraakt was door God. Hoe er veranderingen in zijn leven waren gekomen, of wat andere mensen hadden ervaren. Zijn manier van overtuigen is de slechtste vorm van evangelisatie.

Evangelisatie moet niet verworden tot 'reclame maken voor God'. Christenen zijn geen artsen die wel weten welk medicijn de mensheid nodig heeft. Let eens op Jezus. Hij deed niet zijn best mensen te rationeel overtuigen van zijn gelijk. Alleen de intimi – de mensen die al geloofden – kre-

gen argumenten, teksten en onderbouwing te horen.

Wat deed Jezus vooral? Hij deelde medicijnen uit aan mensen die wisten dat ze een dokter nodig hadden. Hij liet mensen iets proeven en zien van wat God kan en wil doen: genezing, genade, vergeving, de minste zijn. Hij vertelde verhalen die nieuwsgierig maken én afstoten. Hij stelde vragen.

Misschien had de man op de markt zoiets moeten doen. Dan had hij zijn hele betoog achterwege kunnen laten. Rationeel overtuigen werkt niet. Helemaal niet als je niet weet wie je tegenover je hebt.

Peter Wierenga is consulent bij het Missionair Steunpunt van de NGK.

De rubriek *Stimulans* haalt een aantal recent verschenen publicaties voor het voetlicht die geschikt zijn voor persoonlijke geloofsopbouw, individueel of in kringen, en voor gemeenteopbouw. Deze keer onder meer aandacht voor het materiaal van Micha Nederland voor de Micha Zondag in oktober.

tekst **Heleen Sytsma-van Loo**

Buigen om recht te doen

Voor de tiende keer wordt dit jaar de Micha Zondag georganiseerd door de jubilerende organisatie Micha Nederland. De Micha Zondag valt dit jaar op 16 oktober en zoals altijd is er voor deelnemende kerken een pakket samengesteld om op die dag aandacht te besteden aan gerechtigheid. Het thema is deze keer 'Buigen om recht te doen', en daarmee ligt het accent op het laatste deel van Micha 6:8, de tekst waaraan de organisatie haar naam ontleent: 'Er is jou, mens, gezegd wat goed is, je weet wat de HEER van je wil: niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God.' Daarnaast staat ook Psalm 121 centraal, die daar mooi bij aansluit omdat hij gaat over

loslaten en op de Heer vertrouwen; het is voor wie het oecumenisch leesrooster volgt ook de psalm voor deze vijfde zondag van de herfst.

Het kerkenpakket voor de Micha Zondag bestaat uit drie preekschetsen over de genoemde teksten, voorstellen voor liederen en gebeden die daar bij passen, suggesties voor een kindermoment in en voor een kinderclub tijdens de dienst, en werkvormen om de stof met tieners te verwerken. Al het materiaal is gratis te downloaden via michazondag.nl en biedt handvatten voor iedere gemeente om op een eigen manier invulling te geven aan de Micha Zondag.

Speciaal voor het jubileumjaar organiseert Micha Nederland dit jaar naast de

Micha Zondag ook een Micha Zaterdag (15 oktober). Op deze speciale praktijkdag gaan door heel het land mensen aan de slag voor gerechtigheid. De dag wordt georganiseerd in samenwerking met Stichting Present en Stichting HiP.

Sport, Bijbel, winnen en verliezen

In een zomer die bol stond van de sportieve evenementen op Europees en wereldniveau besteedden verschillende blogs aandacht aan de combinatie sport, Bijbel, winnen en verliezen. Jaap van Dorp doet dat bijvoorbeeld in een blog op de website van het Nederlands Bijbelgenootschap (www.debijbel.nl, zoek onder blog). Hij schrijft over 1 Korintiërs 9:24-25 in de vertaling van de Bijbel in Gewone Taal: 'Je kunt christenen vergelijken met hardlopers die meedoen aan een wedstrijd. Net zoals hardlopers moeten wij veel opgeven in ons leven. En net zoals hardlopers hebben ook wij er alles voor over om de eerste prijs te winnen. Maar wij willen geen gewone prijs. Voor ons is de prijs het eeuwige leven.'

Marian Timmermans (www.youngoholy.nl) schrijft over bijgeloof in de sport (zie haar blog van 18 augustus) en neemt waar dat sporters van nu nog steeds volop bezig zijn met het geloof in de vorm van rituelen die zijn bedacht om het geluk van de goden aan hun kant te krijgen. Uit onderzoek blijkt dat maar liefst 80 procent van de topsporters bijgelovige handelingen verricht voorafgaand aan een wedstrijd. Via een link onderaan haar blog verwijst ze naar een publicatie op internet waarin tien bijzondere rituelen genoemd worden die duiden op bijgeloof in de sport. Timmermans reikt onder aan haar blog een aantal vragen aan die je als jongerenwerker kunt gebruiken om het onderwerp sport en bijgeloof met jongeren te bespreken.

Wereldwijde kerk

Iwan Dekker en Mathilde Schouwstra, beiden werkzaam voor de GZB (Gereformeerde Zendingsbond, een zendingsorganisatie binnen de PKN) verzorgden samen de uitgave *Breder langer dieper hoger. Tien Bijbelstudies met portretten uit Gods wereldwijde kerk*. In het boekje van 96 pagina's dat één dezer dagen verschijnt komen tien gelovigen uit andere culturen aan het woord. Hun verhaal wordt met een Bijbelgedeelte in verband gebracht en vervolgens besproken. Via de website van de GZB (www.gzb.nl) is een hoofdstuk te downloaden met het verhaal van Jake, een jonge vrouw uit Egypte. Ze volgt als christenmeisje een vervolgopleiding te midden van alleen maar moslims. Dat is moeilijk.

Ze schrijft: 'Door de kerk word ik aangemoedigd om mensen lief te hebben en respect voor anderen op te brengen. (...) Het is makkelijk om je terug te trekken uit een maatschappij waarin je niet wordt gezien. (...) Maar als christen heb je juist de opdracht om in de samenleving aanwezig te zijn. Jezus is ons voorbeeld.' Het verhaal van Jake wordt gelegd naast dat van Daniël 1, en dat hoofdstuk wordt vervolgens door middel van een kolom met toelichting en een aantal vragen in bespreking gegeven. Het boekje helpt op deze manier om samen met christenen wereldwijd meer zicht te krijgen op de lengte en de breedte, de hoogte en de diepte van de grootheid van God (Efeziërs 3:18-19).

Spinnenweb en verrotting

Twee bloggers stellen via verschillende invalshoeken dezelfde vraag: hoe kan het dat Gods schepping mooi en vernietigend tegelijk is, dat leven en dood erin hand in hand gaan en niet zonder elkaar kunnen? Bij Bram Beute dringt die vraag zich op als hij kijkt naar een spinnenweb dat prachtig het zonlicht opvangt, maar dat bedoeld is om een prooi mee te vangen die vervolgens gedood en opgegeten wordt (zie www.brambeute.nl, blog van 18 augustus getiteld 'Een spin in mijn tuin'). Wolter Huttenga heeft een wat minder smakelijke aanvliegroute, namelijk poep en verrotting als onmisbaar onderdeel van het leven, van het mens zijn en van de aarde. Zijn blog van 16 augustus is te vinden op www.lazarusmagazine.nl onder de treffende titel 'Theologie van de drol'. Hij roept lezers op om mee te denken over wat leven en dood precies zijn en hoe voor de natuur en de mensheid onmisbare processen als gisting en verrotting zich verhouden tot de schepper van het leven.

>> Hoe kan het dat Gods schepping mooi en vernietigend tegelijk is? <<

(beeld esel-reck-dich/Pixabay)

Wees je bewust van het verdienmodel van sociale media

Wie niets betaalt, is zelf het product

Drie miljard dollar bood Facebookoprichter Mark Zuckerberg voor het platform Snapchat. De jonge eigenaars vonden dit een lachertje. Het nog geen vijf jaar oude bedrijf verwachtte dat het uiteindelijke bedrijfsresultaat dit aanbod ver zou overtreffen, omdat jonge internetgebruikers massaal gebruikmaken van het nieuwe platform. Het kwam uit, Snapchat is inmiddels zeventien miljard waard. Wat kost dit de gebruikers?

Agenda

- 17 september: trainingsevent 'Onderweg naar sterk jeugdwerk' van Youth for Christ in Driebergen. Zie yfc.nl/17-september-trainingsevent-2016.

- Diverse data in september, oktober en november: training 'Verbeter jezelf als catecheet'. De trainingen worden gegeven in Meppel en Eindhoven-Best. Zie verder www.praktijkcentrum.org/project/verbeter-jezelf-als-catecheet.
- 10 november: nieuwe studiedag over het thema Re-search & Re-act. Meer informatie volgt.

tekst **Laurens van Rossum en Steven Middelkoop**

Als je op internet niets hoeft te betalen maar toch iets krijgt, dan ben je zelf het product. Door het delen van onze zoekopdrachten, persoonlijke foto's en ons mailverkeer geven we internetbedrijven massaal onze digitale vingerafdruk cadeau. De profielen die hierdoor ontstaan, zijn geld waard.

Een voorwaarde voor online succes is het verzamelen van zo veel mogelijk gebruikersdata, bijvoorbeeld via netwerksites. Vandaar dat Facebook veel geld over had voor het sociale netwerk Instagram. Ze betaalden een miljard dollar voor deze onderneming, die slechts een kleine groep medewerkers telde. Een fabelachtige opbrengst voor zo'n klein bedrijf.

Online

Volgens de Monitor Jeugd en Media 2015 heeft 92 procent van de jongeren tussen de 10 en 18 jaar een mobieltje, waarvan 97 procent een smartphone is. Dit geldt niet alleen voor tieners, ook onder jongere kinderen neemt het gebruik toe. De digitale wereld is niet meer weg te denken, maar is onderdeel van ons bestaan. De scheiding tussen offline en online is het scherm, maar eigenlijk lopen

die twee vloeiend in elkaar over. Voor jongeren is de onlinewereld niet gescheiden van de echte wereld. Effectieve jongerenwerkers zorgen er daarom voor dat ze online beschikbaar zijn. Het biedt de mogelijkheid om laagdrempelig met jongeren het gesprek aan te gaan. Je wordt onderdeel van hun online wereld, die voor hen minstens zo belangrijk is

YONA

Op dit moment wordt gebouwd aan de nieuwe app Yona (*You're not alone*). Daarmee kunnen jongeren samen met een buddy online doelen stellen. Ze kiezen hoe vaak en hoe lang ze online willen zijn en de Yona-app houdt dit voor hen bij. Zo kunnen ze zichzelf samen met hun zelfgekozen buddy uitdagen om te kiezen voor het echte leven. Het doel is om samen een beweging op gang te brengen. Via www.yona.nu lees je hier meer over. Jongeren kunnen zich aanmelden als tester, *ambassador* of *volunteer*. Check de demoversie van de app op www.yona.nu/app.

De kunst is om jongeren te helpen hun tijd en de belangstelling voor hun vrienden niet te laten bepalen door Instagram of Facebook. (beeld Natureaddict/Pixabay)

als de echte wereld. Maak er gebruik van!

Keuze

Het is wel van belang dat jongeren zich bewust zijn van de prijs van het internet. Facebook, Snapchat en Instagram zijn geen goededoelclubs die een gezellige ontmoetingsplaats mogelijk maken. Primair zijn het commerciële bedrijven, met als belangrijkste oogmerk geld verdienen. Daarbij is de gebruiker het product. Via onze telefoons is niet alleen traceerbaar waar we zijn, maar in toenemende mate ook wat we daar doen. Het prijsgeven van deze informatie gaat vanzelf. Netwerksites hebben daarbij maar één doel: de gebruiker vasthouden en bezighouden. Hoe langer je blijft plakken, hoe meer het oplevert. Gebruikers hebben echter wel een keuze. Vraag jezelf geregeld af: waarom zit ik nu op YouTube? Omdat ik dit ene filmpje leuk vind, of omdat ik door YouTube wordt verleid om te blijven kijken, doordat ze telkens een nieuw filmpje aanbieden?

Echt contact

Wie eerlijk is, beseft dat contacten in het echte leven meer lol opleveren. Wie is belangrijker voor jonge gebruikers? Iemand die alleen online alles deelt en de flitsende foto's van zijn vrienden checkt, of iemand die oprechte belangstelling heeft voor wat hen bezighoudt? De kunst is om jongeren te helpen hun tijd en de belangstelling voor hun vrienden niet te laten bepalen door Instagram of Facebook, maar door henzelf. We geven drie tips om daarover met jongeren in gesprek te gaan.

1. Bewustwording

Om jongeren te helpen bewuster om te gaan met hun telefoon, kan het handig zijn om een app te installeren die bijhoudt hoeveel tijd ze besteden aan de telefoon. Er zijn verschillende apps ontwikkeld die dit mogelijk maken (zie Media/tips). Naast de bestede tijd kunnen deze apps ook bijhouden welke apps het meest worden gebruikt. Help jongeren hun smartphonegewoonten te leren kennen. Dit is voor hen vaak een eyeopener. En wellicht ook voor jezelf.

2. Later!

Laat tijdens een ontmoeting met jongeren (bijvoorbeeld tijdens een tienerclubavond) iedere jongere zijn of haar netwerkpagina openen, op Facebook of Instagram. Laat hen in groepjes van vijf personen vertellen welke mensen op hun timeline werkelijk belangrijk voor hen zijn. Laat iedereen de drie belangrijkste opschrijven en spreek af om die binnen een week persoonlijk of via de telefoon te spreken. Stel vervolgens de vraag of ze de behoefte hebben om in de komende 24 uur de andere 'vrienden' te ontmoeten. Niet? Waarom dan wel op de timeline? Ik zou zeggen: 'Later!'

3. Telefoonvrije periode

Motiveer jongeren om telefoonvrije periodes in te stellen. Bijvoorbeeld door elk dagdeel de telefoon een half uur weg te leggen. 's Morgens, 's middags en 's avonds. Geluid uit en buiten het blikveld. Als iemand je werkelijk nodig heeft, dan weet hij je (later) toch wel te vinden. Gebruik bijvoorbeeld één periode om iemand te spreken die belangrijk voor je is, één

>> Effectieve jongerenwerkers zorgen ervoor dat ze online beschikbaar zijn <<

periode om te sporten en één periode om een boek te lezen. Zo heb je echt contact, blijf je fit en raakt je geest niet uitgeput.

Laurens van Rossum (PKN) en Steven Middelhoop (HHK) zijn medewerkers bij Yona. Met bijdragen van Karen Scheele en Paul Smit (NG) en Anko Oussoren (Praktijkcentrum GKv).

Media/tips

- Wil je een goed beeld krijgen van hoe jongeren opgroeien in een tijd waarin internet net zo normaal is als eten en drinken, bekijk dan de korte documentaire 'Minecraft en modemeisjes' over het dagelijks leven van kinderen, tieners en jongeren: www.youtube.com/watch?v=JP_vpBJUC5s.
- Er zijn al diverse apps die bijhouden hoe lang je online bent en wat je precies doet met je telefoon. Installeer samen met de jongeren bijvoorbeeld de app QualityTime (www.qualitytimeapp.com) of het vergelijkbare Break Free (www.breakfree-app.com).

'Heer, help en troost hen'

Bidden vind ik mooi en moeilijk. Het is heerlijk om welkom te zijn, gehoord te worden, je hart uit te kunnen storten. Ik vind het goddelijke ironie dat ik kan bidden voor de bekering van IS-aanhangers, zonder dat zij me kunnen tegenhouden. Tegelijk roept bidden vragen op, bijvoorbeeld als je bidt voor vervolgte christenen.

tekst **Jeroen Sytsma** beeld **Code6d/iStockphoto**

Woensdag 21 oktober 2009. Het gebedsrooster van Open Doors vraagt me te bidden om bescherming voor mensen die trainingen geven aan Noord-Koreaanse christenen. Ik adem in om te gaan bidden, maar de woorden blijven steken in mijn keel. Opeens ben ik boos en in de war. Wat zit ik eigenlijk te doen? Die mensen doen voor God het gevaarlijkste werk dat er bestaat. Daar zal God toch blij mee zijn? Moet ik Hem dan toch nog vragen of Hij hen wil beschermen? Mag ik niet verwachten dat Hij uit eigen beweging zijn mensen op zo'n gevaarlijke plek beschermt? Ik laat mijn gedachten hierover gaan, deel ze ook met God, en bid dan toch maar door alle vragen en gevoelens heen voor die mensen in Noord-Korea.

Vragen

Zoals gezegd: bidden roept vragen op. Vragen over wat de zin is van bidden voor mensen in Noord-Korea. Vragen over wie God is. Vragen over mijzelf: waarom blijf ik het moeilijk vinden om rust te nemen voor gebed, terwijl ik weet dat het goed is en ik er nooit spijt van heb als ik het gedaan heb? En dan zijn er nog de praktische problemen rond bidden: de goede woorden vinden, je gedachten erbij houden, niet altijd hetzelfde riedeltje bidden, een keus maken uit die miljoen dingen waarvoor je zou kunnen bidden. Bij dat laatste, een keus maken, helpt een gebedsrooster. Ik gebruik al jaren het rooster van Open Doors (gratis aan te vragen, zie www.opendoors.nl).

Spiegel

Waar bidden hopelijk iets met God doet, weet ik zeker dat het iets met mij doet. Jarenlang bidden voor de vervolgte kerk heeft me veel geleerd over de wereldkerk, en over wat mijn broers en zussen in de Heer soms moeten doorstaan vanwege hun geloof. Ik blijf me (pijnlijk) verbazen over de hoeveelheid landen die langskomen bij de gebedspunten. Wel meer dan vijftig, denk ik. Ik verheug me erover dat mensen tot geloof komen in naar mijn idee onmogelijke omstandigheden. Het valt me op hoe vaak vervolging betekent dat mensen in een sociaal isolement komen.

11 juli 2016: 'Op de begrafenis van Murat kwamen dorpsgenoten erachter dat zijn vrouw Aisha christen is. Als ze haar geloof niet loslaat, wordt ze door de islamitische

>> *Mag ik niet verwachten dat God uit eigen beweging zijn mensen beschermt? <<*

Het valt me op hoe vaak vervolging betekent dat mensen in een sociaal isolement komen.

leiders uit het dorp weggejaagd.'

Bidden voor vervolgte christenen is ook kijken in een spiegel: hoe zou ik zijn als... Hoe zou ik omgaan met gevangenschap, werkkamp, een aanslag op gemeenteleden, weggepest worden uit mijn buurt, dreigbrieven, een paria zijn, een afgebrande kerk? Heb ik de Heer Jezus zo diep en standvastig lief dat mijn geloof dat zou aan kunnen? Dan bid ik ook maar voor mijzelf...

Kwaad

Telkens weer word ik bepaald bij de diepte van het kwaad. En bij de vraag hoe het toch komt dat het christelijk geloof zulke diepe haatgevoelens kan oproepen en tot zulk afschuwelijk gedrag kan leiden.

2 juli 2016: 'Radicale hindoes vielen de kerk van pastor Deenanath en zijn zwangere vrouw aan. Een hindoe probeerde hen in brand te steken, maar ze overleefden de aanval.'

Al die mensen voor wie ik bid zijn kinderen van God, mijn broers en zussen door Jezus Christus. Dat geeft wereldwijd perspectief aan mijn geloof. En het roept vragen op over God, over zijn zorg en wat Hij toelaat. Maar ook dat moment van plotseling boos worden heeft me gevormd. Ik hoef niet alles van bidden te begrijpen. Ik hoef alleen maar te weten dat God luistert. En dan is bidden voor de mensen van Open Doers een open deur.

Jeroen Sytsma is predikant van de Koningskerk (GKv) te Zwolle.

>> Column

Zwarte nikab

Z e hebben alle drie een vieruurtje gehaald en ik zie hoe de mannen hun minigebakje in twee hapen naar binnen werken. De vrouw geniet er zichtbaar bewuster van. 'En dat voor maar één eurootje, geen geld toch', hoor ik d'r met platte Utrechtse tongval zeggen.

Het is de dag nadat in Nice meer dan tachtig mensen wreed omkwamen. Ik zit in een Hema-restaurant in de Utrechtse wijk Overvecht en m'n dochter slurpt aan een appelsap. Nog steeds snellen schrik, verwarring en bezorgdheid door mijn hoofd.

Langs de grote ramen van het restaurant loopt een vrouw achter een buggy, gekleed in een zwarte nikab. Alleen haar ogen zijn zichtbaar. 'Kijk dan eens, verschrikkelijk toch', zegt één van de drie. 'Daar kan dus een bom onder zitten hè, blaast ze zo het winkelcentrum op. Zo'n jurk zouden ze moeten verbieden.'

>> Na de gruwelijke avond ervoor zit ook ik blijkbaar niet op nikabs om mij heen te wachten <<

Het voelt mis wat ik nu ga bekennen, onbarmhartig. Maar in dat Hema-restaurant, boven een lege kop cappuccino, merk ik dat ik hun op dat moment geen ongelijk wil geven. Hun toon is kil, liefdeloos en hardvochtig, maar ik hoor het aan zonder verzet in mezelf te bespeuren. Na de gruwelijke avond ervoor zit ook ik blijkbaar niet op nikabs om mij heen te wachten.

En waarom betrap ik mezelf vaker op dergelijke tegenzin, bijvoorbeeld als ik langs de enorme Ulmoskee aan het Utrechtse Westplein rijd? Is het de 'angst voor moslims' die NRC-columniste Jutta Chorus laatst opvoerde, volgens haar de belangrijkste trigger voor Franse gemeenten om de boerkinis aan hun stranden te verbieden? Zelf denk ik dat er een diepere oorzaak voor is, eentje die juist christenen extra alert mag maken. Jezus' waarschuwing op de Olijfberg dat ook onder gelovigen eens 'de liefde zal verkillen' kwam na die Hema-ervaring sterk in mijn gedachten en bleef hangen. Kijk ik met koude, achterdochtige ogen naar mijn stadgenotes in hun zwarte nikabs, dan draag ook ik bij aan het vergroten van de disharmonie in onze samenleving. Dat wil ik niet, geenszins. Daarom krijgen tegenwoordig juist moslimvrouwen, met of zonder nikab, van mij een warme, vriendelijke glimlach.

Esther de Hek (CGK) is moeder en tekstschrijver.

OnderWeg

Inspiratie voor reisgenoten

Adverteren in de najaarsspecial van OnderWeg?

OnderWeg brengt in het najaar weer een extra dikke special uit.

Thema: 'De toekomst van de kerk en de kerk van de toekomst'

Verschijning: **D.V. 29 oktober 2016**

Profiteer van de extra grote oplage en reserveer voor 23 september uw advertentieruimte!

Informatie: Nico Postuma, 06-13995905, adverteren@onderwegonline.nl.

Stichting
"Verpleegkundigen
voor Israël"

Ook uw steun is nodig!

De V.V.I. stelt zich al meer dan **35 jaar** ten doel: Israël helpen met de verpleging van alle bevolkingsgroepen, ongeacht afkomst en overtuiging.

Giften graag op IBAN: NL 97 INGB 0003885840

t.n.v. Penn. VVI, Postbus 476, 3440 AL Woerden

www.verplegingvoorisrael.nl

Geef u óm Israël, geef dan vóór Israël

Inspiratie voor reisgenoten

Neem een proefabonnement:
www.onderwegonline.nl
Eerste drie maanden gratis!

richting inspiratie

Donatus verzekert vertrouwd

Donatus verzekert kerkgebouwen en wat daar bij hoort, zoals catechese-lokalen, doopvonten, kanselbijbels en orgels. Donatus is een betrokken specialist. Klein genoeg om u persoonlijk van dienst te zijn. Groot genoeg om uw verzekeringsbelangen aan toe te vertrouwen. Samen met u zorgen we ervoor dat wat waardevol is, behouden blijft voor onze kinderen en hun kinderen en hun kinderen...

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700